HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 31 EKİM 1996 PERŞEMBE SAYI:26 FİYATI: 70.000.TL.(kdv dahil)

ÖKÜZ

IŞIKLAR SÖNMESİN LOOO, HELE LOO LOOOY LOY KİBAR YARİM ESMERİM LOOO

ŞOK

ASRIN MEZAR SOYGUNU AYDINLANIYOR MU YOKSA!?

DERGİMİZİN BASKIYA HAZIRLANDIĞI SIRADA ELİMİZE ULAŞAN ESRARENGİZ BİR MEKTUBU SICAĞI SICAĞINA YAYINLIYORUZ.. ARTIK BUNDAN SONRASI BİZİ AŞIYOR.. İŞTE ŞOK MEKTUP!..

SEVGİLİ KAMUOYU;

Çok saygı duyduğum Vehbi Koç abimiz benimledir. Kendisine gerekli saygıyı, sevgiyi gösteriyorum. Kısıtlı hayat imkanlarımıza göre, kusurumuz oluyordur ama çaylarımız filizdir. Çaydan kendisine de veriyorum ama ne yazık ki içmiyor, duruyor, kalbimi kırıyor.

Benim tabii kendisini üzmek, taciz etmek gibi bir niyetim yoktur. Önce kıymetli Öküz dergisi aracılığıyla değerli kamuoyuna bu salihane niyetimi bildirmek isterim. Nitekim kendisini yerinden alırken pek dikkat ettim, itina gösterdim ve değerli basınımızın kamuoyuna pek yanlış aksettirdiği gibi duvar üstlerinden aşırarak hiçbir şekilde zarar vermedim.

Mezarlığın ana kapısından Ford'la çıktık. Çayımızı içtik, filiz! Tabii ki, koltuklarımız, evimiz, eşyamız rahatsız eder. Hâlâ renkli bir TV alamadık. Perdelerimiz solgundur. Misafirimize mahçup oluyoruz. Kendisini bir an önce aldığım yere bırakmak isterim.

Şartlarım şu maddelerdir: 1-Esentepe, Gülverenler Sokak, Şafak Kıraathanesi'nde, kahveci Nurettin (kendisi Artvinli'dir) bana herkesin önünde hakaret etti. Herkesin önünde özür dileyecektir. 2-Nurettin, Öküz dergisine abone olsun. 3-Enflasyon bir an önce indirilmeli. 4-Çanakkalespor şimdiden şampiyon ilan edilsin. 5- Şanlı jetlerimiz alçaktan uçuş yapmasın. İlginize.

İsmim bende saklı...

Bu mektup çok konuşulacak!

Akşamsefası

ORHAN PAMUK

DAHA ÖNCEDEN BURADA

Şehrin kalabalığına geri döndükten, sıradan hayatımın günlük telaşına kapıldıktan bir süre sonra, yol, orası, görüp de hoşlanıp unutmak istediğim o yer, bana bir hatıra olarak geri geldi.

Bir gün, dalgın dalgın, yorgun argın yürürken o yoldan geçtim. Orayı aramıyordum, hiçbir yeri aramıyordum, evine dönen biri gibi sokakların ve yolların bir an önce bitmesini bekleyerek yürüyordum. Yürürken yürürken, kendi düşüncelerime gömülmüşken, birden başımı kaldırdım baktım da önümde uzanan o yolu, o ağaçlıklı manzarayı, ağaçlar arasından gözüken bir damı gördüm; yolun o tatlı kıvrılışını, kenarlardaki bodur çalıları, erken dökülmüş sonbahar yapraklarını gördüm.

Öyle hoşlandım ki gördüğümden, yolun ortasında durdum. Önümde yoldan geçmiş bir bisikletin tekerlek izleri vardı. İlerideki servi ağacının dibi gölgeli ve karanlıktı. Soldaki ağaçlar, yolun yumuşacık kıvrılışı, pırıl pırıl gök, her şeyin yanyana gelişi. Ne güzeldi burada bu yol böyle!

Daha önceden burada yaşadığım sanki çok güzel bir anım vardı benim. Oysa bu yoldan ilk defa geçiyordum. Niye burası bu kadar güzel görünüyordu bana? Bu manzara benim hep ulaşmak istediğim kendi yerim gibiydi. Ne de çok düşünmüştüm burayı, yolun ilerideki o tatlı kıvrılışını, ağaçların arasındaki o kuytuluğu, burada bu manzarayı görmenin hoşluğunu. O kadar çok düşünmüştüm ki bunları, sanki karşımda gördüğüm manzara benim için bir hatıra idi, onu çok önceden, gördüğümü farketmeden görmüş de anılarım arasına almıştım.

Ama aklımın bir köşesiyle de biliyordum: Bu yoldan ben ilk defa geçiyordum. Dahası, buralara bir daha geri dönmeye, bu yola özel bir dikkat göstermeye niyetim ve ihtiyacım da yoktu. Gelip geçici bir yerdi benim için burası. Hepimizin yollarda yaptığı gibi burayı unutmaya niyetliydim. Üzerinde durmak aklımın köşesinden geçmiyordu. Başka amaçlarım vardı.

Böylece, gördüğüm manzaranın güzelliğine şaşa şaşa da olsa, yoluma devam ettim. Gördüğüm şeyi unutmak istedim. Ama hiç mi hiç unutamadım orayı.

Şehrin kalabalığına geri döndükten, sıradan hayatımın günlük telaşına kapıldıktan bir süre sonra, yol, orası, görüp de hoşlanıp unutmak istediğim o yer, bana bir hatıra olarak geri geldi. Bu sefer gerçekten yaşanmış bir hatıraydı. Oradan geçmiştim, orayı sevmiştim, ama ne yazık, acele edip gitmiştim. Şimdi sırtımı döndüğüm yer bana geri geliyordu. Hatırladığım, artık kendi geçmişimden bir parçaydı.

Niye bağlıydım ona o kadar öyle? Çünkü, güzeldi de ondan; güzel ve harika bir yer olduğunu oradan hiç düşünmeden geçerken yüreğim ve gözümle bir anda kavramıştım; bundan hiç şüphem yoktu. Belki de şüphem olmadığı için, gördüğümün güzelliğinden korkup yoluma devam etmiştim. Arkamı dönüp kaçtığım şey şimdi bana şöyle durumlarda ve biçimlerde geri geliyordu:

1. Kalabalık içinde, hep birlikte yemek yerken, dostlar-tanıdıklarla çene çalarken, ufak bir aksiliğe sinirlenirken birden orayı, önümde uzanan o yolu, servi ve çınar ağaçlarını, o esrarengiz damı, yerdeki yaprakları hatırlayıp uzun uzun düşünmeye başlıyordum. O manzarayı aklımdan çıkarmak çok güç oluyordu.

2. Gece, ya gök gürültüleri ve fırtınayla uyanmışken, ya da televizyondaki kadın yarın havanın nasıl olacağını söylerken, birden orada yağmur yağdığını, fırtınaların çıktığını, gökgürültülerinin duyulup, yakınlara yıldırımların düştüğünü hayal ediyordum. Yerle gök birbirine karışmışken, benim sessizliğine tanık olduğum çınar ağacı fırtınada gürül gürül sallanırken, o pırıl pırıl manzara fırtınayla coşmuşken kimbilir ne kadar güzel olurdu orası. Burada, oradan uzakta hayatımı saçma sapan şeylerle boşuboşuna tüketiyordum.

3. Oraya, yolun o noktasına geri dönersem, yolun ortasında durup o manzaraya baktığım yere geri döner de yoluma hiç devam etmez beklersem hayatım bambaşka bir şekilde devam edecekti. Nasıl olacaktı bu? Bilmiyorum. Sanıyorum, bir süre sonra gene yürümeye başlayacak, ama bir içgüdüyle yolun beni götüreceği bambaşka bir yere gidecektim. O başka yerde bambaşka bir hayat olacaktı.

NE VAAR

* Vehbi Koç'un naaşı Zincirlikuyu Mezarlığı'ndan çalındı!.
* Çevrebilimci Prof. Dr. Kriton Curi öldü!.
* Düşünce suçluları kervanına Çetin Altan da katıldı!.
* İsveç'te faaliyet gösteren Kenne Fants Konuşma ve Fikir Özgürlüğü Vakfı 1996-1997 ödülünü Yaşar Kemal'e verdi!.
* Ünlü karikatürist Bedri Koraman'ın 50. sanat yılı kutlandı!.
* Sultan Sazlığı Tabiatı Koruma Vakfı'nın hazırladığı rapora göre Türkiye'de son 30 yılda 30 bin şahin, Türkiye'den kaçırılarak Arap şeyhlerinin afrodizyak ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Suriye'deki kamplarda eğitildikleri bildirildi!.
* Bakanlar Kurulu'nca TBMM'ye sunulan yasa tasarısında Ordu, Emniyet Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıkları'nın yanı sıra Milli İstihbarat Teşkilatı'na da (MİT) kanal ve radyo frekansı bandı tahsis edilmesi öngörüldü!.
* Evrensel Kültür Merkezi Müzik Atölyesi tafsilat: 243 08 03, 243 08 06, faks: 251 13 65
* Antalya Özel Çocuk Yuvaları Derneği, İnek Şaban tiplemesiyle sayısız film çeviren Kemal Sunal filmleri başta olmak üzere, argo ve küfür olan filmlerin kreşlerde gösterilmesini yasakladı!.
* Sigara, akciğer kanserine yol açtığı gibi hafızayı tazeleyici bir rol de oynuyormuş
* Avrupa Parlamentosu insan hakları konusunda hiçbir gelişme kaydetmediği gerekçesiyle Türkiye'ye verilecek 45 trilyon liralık yardımı kesti!.
* Osmaniye, Türkiye'nin 80. ili oldu!.
* Ekim ayında 4 kişilik bir ailenin mutfak masrafı 20 milyon lirayı geçti!.
* Tunceli'deki gıda ve ilaç ambargosunun halkı perişan ettiği öğrenildi!. Halk: "Devlet bizi ya sürsün, ya öldürsün!" veryansınında bulunuyormuş!.
* Murathan Mungan'ın şiirlerinden bir seçme Li Rojhilate Dile Min ismiyle Metis Yayınları'ndan çıktı!.
* Yılmaz Güney Seyhan Nüfus Müdürlüğü kayıtlarına göre hâlâ yaşıyormuş!.
* Fenerbahçe'nin 2000. gölü Nijeryalı Uche'ye nasib oldu!. Hakan Şükür Galatasaray forması altındaki gol sayısını 100'e çıkardı!.
* Newsweek Dergisi'ne göre kürtaj, göğüs kanseri riskini arttırıyormuş!.
* Halter Milli Takımı antrenörü Ivan Abaciev: "Türk halterciler alkolik" dedi!.
* Yeniyüzyıl ve Radikal gazeteleri hemen hemen her gün aynı manşetleri atıyorlar!.
* Yargıtay Başsavcılığı, Demokratik Barış Hareketi'ne kapatma davası açtı!.
* Lale Müldür: "İstanbul'da yeteneksiz erkek şairler iyi bir kadın şaire çile çektiriyor. Adeta bir kadın şairin onlardan daha iyi şiir yazması erkekliklerine dokunuyor" dedi!.
* Papa II. Jean Paul'un evrim teorisini kabul ettiğini açıklaması tartışmalara yol açtı.
* İstanbul'da 12 bin dilenci varmış!. Ve dilenmenin cezası da 285 bin liraymış!.
* Ünlü Türk kardiyolog'u Murat Tuzcu'ya göre: "En genç kalp hastaları Türkler'miş"!.
* Ünlü yönetmen Andrei Konchalosky Ölüdeniz'e bayılmış ve buraya yerleşme kararı almış!.
* Şair Yahya Kemal Beyatlı ve şair Ümit Yaşar Oğuzcan ölüm yıldönümleri nedeniyle anıldı.
* Bilimadamlarının 2020 yılındaki Dünya için kehanetleri şöyle sıralanıyor: Çince birinci lisan olacak, silah ve sağlık giderleri artacak, doğum kontrolü yaygınlaşacak, nüfus gençleşecek, su sorunu çözülmeyecek, halk daha fakirleşecek, ormanlık alanlar hızla yokolacak, okur-yazar oranı % 50'lere düşecek, nükleer silahlar en büyük tehlike olacak!
* Açık Radyo - Açık Dergi Programı.. Perşembe.. 18.30.. ÖKÜZ de var!
* Haftalık haber-yorum dergisi Söz'ün 89. sayısı İstanbul DGM kararıyla toplatıldı!.
* Yurt Yayınları sahibi Ünsal Öztürk hakkında iki yeni mahkumiyet kararı daha verildi.
* Fotoğraf ustası Ara Güler'in öyküleri Babil'den Sonra Yaşayacağız ismiyle aras Yayınları'ndan çıktı!.
* İslâmcı televizyon sayısı 5'e yükseldi!.
* Cumhuriyet 73. yılında!.
* Akın Birdal İnsan Hakları Derneği Başkanlığı'na yeniden seçildi!.
* Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat ödülleri Arif Sağ, Yekta Kara ve Cahit Külebi'ye verildi!.
* Trabzonspor'un Gürcü futbolcusu Şota Arveladze bir tv kanalında metal 10 bin lirayı ayağında 11 kez top gibi sektirdiği için Türk parasını küçültücü davranmakla suçlandı!.
* Wolswagen Fun Kulüp üyesi 140 otomobil sahibi Anıtkabir'i ziyaret etti!.
* Küsmek ve ısrarla konuşmamak boşanma sebebi olabiliyor!.
* Şakirtten mektepliye Talebeden öğrenciye Yapı&Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi'nde!.
* Film: Şehir Melekleri, Işıklar Sönmesin, Nefret, Fargo, Trainspotting, Bir Fransız Kadını, O da Bir Ana, Damdaki Suvari!.
* Türkiye'nin ikinci internet-cafe salonu Cafco, Moda'da açıldı!.
* Danimarka, azılı tecavüz suçlularını hadım ederek topluma kazandırıyor!. Hadım edilen tecavüzcüler hemen özgürlüklerine kavuşacak, reddedenlerse hapis yatacak!.
* 12. İstanbul fotoğraf günleri 1-30 Kasım arası!.
* Engereğin Gözündeki Kamaşma adlı Zülfü Livaneli'nin tefrika romanı Milliyet'te devam ediyor!.
* Milli Eğitim Bakanlığı kendi okullarını özel dershane olarak kullanacak!.

NE YOOK

Akşamsefası

...Musa Kart

Yardımı Askıya Alan Avrupa Parlamentosu'na Karşı Tepkimiz Sert Oldu

küçük İSKENDER

todikanka kolitop

hür seyyah'a

Uykudadır dudakların. Ellerin, geri dönmüştür erken kalkıp. Ayakların, unutmuştur yağmurlu gecelerde kırık bir ezgiye karışmaya hazır olduklarını. Gövden, yapışıp kalmıştır kaymaklı dondurmalara. Kalbim, sekizde sekiz kusurludur.

Bu şehrin köpekleri, bazen şifreli havlarlar. O vakit, bir parça caz dinlemek lazım. O vakit, bir parça cam kırmak lazım. O vakit, belki de bir parça hava korsanlığına soyunup gökyüzü kaçırmak lazım. Kalbim, prim time'da sonuncu.

Hiçbir astronot uzayda şiir yazmamış, gitar çalmamıştır herhalde. Islık çalmamıştır. Telefonunu çaldırmamıştır aydaki ilk telefon kulübesinden. **Çalıntı Bir Aşktan Alıntı** soneler, hüznümüzün ceza sahasında çocukluğumuzun ebelerini sobeler. Ezel! En güzel sözcük gözlerinle örtüşen. Hoşgeldin, otur, sırtını sağanağa daya! Kalbim, kendi kulağıma küpe.

Hangi tutku cikletten çıkmıştır ki?! 'Takım değil, takım yıldızı tutuyorum' demişti bir yelkovan kuşu. Kuşa hak vermiş, acılı gettomuzun başına getirmiştik. Sen, ondan almıştın **Ağlama Dersleri**'ni. Oysa umut vardı, hülya vardı, düş vardı. Şimdi, uykudadır dudakların. Ellerin, uzun tüfek kollarının ucunda çekilmeyi bekleyen tetikler gibidir. Kalbim, iyi bir bestekâr ama, kötü bir yalancıdır.

Çorapları düşük atlar sevmiştik seninle birlikte. Pijamalarını giyip yatağa girmiş sincapların üstlerini örtmüştük sıkı sıkıya. Birer şişe bira içip rahatlamak için indiğimiz sahilde, 'Bak,' diye bağırmıştın, 'balıkların kahkahalarını işitiyor musun?!' Sesleri işitmek istemiyordum. Sesler korunmazlar. Seslerden herkes hamile kalabilir. 'Hayır,' diye mırıldanmıştım. 'İşitmiyorum!.' Yalnızca kalbim, Rimbaud, Vivaldi, **Meçhul Öğrenci Anıtları**, kamera şakaları ve tuzluklar duruyordu, kana su teşhisi koyan aklımın ucunda. 'Deniz bir çalgı olsa, hangisi olurdu sence?!' diye sormuştun. 'Kim bilir, üflemeli sanırım' diye yanıtlamıştım seni. Kalbim, dört odacıktı ve oda servisi bomboktu.

Biz, olmazsa olmaz özlemlerimizle kime hizmet ediyorduk?! Kimsenin kimseyi güldürmeye kalkışamadığı, cesaret bile edemediği bir ülkede söylenemeyen, dile dolaşan tekerlemeler gibi yaşıyorduk. Lastiklerimiz patlaktı ve devletin verdiği kimliklerin arkasında kişilik pişiriyorduk. Sevdalarımız tıraşsızdı. Oysa dağın dağa kavuştuğu ülkelerde, insan insana, kavga kavgaya, inanç inanca illa ki kavuşurdu. Şimdi, uykudadır dudakların. Ellerin, vazife icabı vurulmuştur. Ayakların, unutmuştur zemheride tabut taşıyan azınlıkların tarihe geçtiklerini. Gövden, bir tavşanda gözyaşına dönüşmüştür. Kalbim, halkların zaferleriyle kafiyelidir.

YAŞASIN CUMHURİYET

GÖLKÖY ADINDA BİR KÖY VARMIŞ GELİBOLU'DA
TELEVİZYONDA GÖSTERDİLER GEÇEN GÜN.
GELENEK EDİNMİŞ KÖY HALKI
BEN KENDİMİ BİLDİM BİLELİ BU BÖYLEDİR
DİYOR MUHTAR:
29 EKİM'DE TOPTAN SÜNNET EDERLERMİŞ ÇOCUKLARINI...
DERKEN EKRANDA ENTARİLİ BİR ÇOCUK BELİRDİ
KIRVESİ TUTMUŞ KOLUNDAN
YATIRDILAR BİR KAMP YATAĞINA,
ARDINDAN SÜNNETÇİ OLACAK ZAT BOY GÖSTERDİ
ELİNDE BIÇAĞIYLA,
ÇOCUK KALDIRDI BAŞINI, BAĞIRDI:
YAŞASIN CUMHURİYET DİYE

KORKARIM, BU, SADE GÖLKÖYLÜLERİN DEĞİL, UMUMUZUN
SADE KÜÇÜKLERİMİZİN DEĞİL, BÜYÜKLERİMİZİN DE
DÜŞTÜĞÜ BİR TARİHSEL YANILGI
ÇÜNKÜ SÜNNET DEĞİL, FARZDIR CUMHURİYET

KOÇ'U KAÇIRDILAR

Söz konusu Koç, bütün servetine karşın ölüm anında boynuzları yaldızlı bir koç değildi.

Tıbbi teriminde *eksitus itahhis* halindeydi.

Bu, elbette geride bıraktığı trilyonların ölmesi demek değildi. Para kendini üreterek insanları tüketmeyi sürdürüyor. Yine de diyebiliriz ki, para canlısı Koç, veraset belgesine şu maddeyi kesin koydurmuştur: "Zinhar benim üç kemiğim için beş kuruş bile vermeyin. Yerine 8 kemik ve bir kafatası ikame ederek ve bana ucuzundan bir anıtcubur inşa ederek duaya devam edin. Yalnız, getirdiğiniz çiçekler Vehbi Koç Eğitim Vakfı hesabına olsun. Böylece milleti eğitmiş oluruz."

CAN YÜCEL

Akşamsefası

SAVAŞ KAYBETTİRDİ AMA YAŞAMIN RENKLERİNİ UNUTTURMADI

Hacer Yıldırım

Uluslararası Af Örgütü'nün davetlisi olarak, Galatasaray'da her Cumartesi oturma eylemi yapan kayıp aileleriyle dayanışmak için ilk kez geldiler İstanbul'a. Aynı zamanda, savaştan sonra başka bir ülkeye de ilk seyahetleriydi bu. Kızını kaybeden 70 yaşındaki Arjantinli Mirta Acuna de Baravalles'e, kocasını kaybeden Vedad Halwani'ye, oğlunu kaybeden Elif Tekin'e, Emine Ocak'a sarıldılar, kucaklaştılar.

Bosnalı Hatice Hren ve Beba Hadzic ikisi de öğretmen. Onların kayıpları bir-iki değil, onların kayıpları sayılamayacak kadar çok. Onlar ailelerindeki bütün erkekleri kaybetmişler. Amcalarını, dayılarını, oğullarını, kocalarını. Af Örgütü'nün Richmond Oteli'nde kayıplarla ilgili düzenlediği toplantısında bir-iki sayfalık metine savaşta kaybettiklerini sığdırmaya çalışmışlar. Ama o iki sayfada ne oğullarını, ne de kocalarını pencerede beklerken yaşadıkları duygular vardı. Ne de doğup büyüdükleri Srebrenica'ya duydukları özlem, içlerindeki öfke ve buruk da olsa **"Bosna inadı"** dedikleri her şeye karşın yaşamak duygusu vardı. Kaybettiklerinin sayısı ve yitirdikleri şehirdi metinde anlatılan. Ne Galatasaray'daki oturma eleminde İngilizce yazılı **"Yaşasın Sosyalizm"** pankartı ilgilerini çekti, ne de hiçbir **"izm"** ilgilerini çekiyor. Tek sloganları var, tek istekleri: Sadece Barış. Bosna'daki savaş tanıklıklarını bana anlatırken bir kadın dergisi istediler. Bulabildiğim tüm siyasi kadın dergilerini verdim. Dergileri karıştırıp, **"Kadın-Moda dergisi yok mu?"** diye sordular. Yaşadıkları, onlara teorik yazıları okuturamayacak kadar yormuştu. Şimdi yalnızca yaşamak, renkleri yeniden keşfetmek istiyorlardı.

Hatice Hren, Bosna-Hersekli, Srebrenica'da doğup büyümüş bir öğretmen. 1995 yılının Temmuz ayında Srebrenica'nın Bosnalı Sırplarca ele geçirilmesinden sonra Tuzla'da, kendi deyimiyle, **"mülteci"** olarak yaşamaya başlamış. "En güzel yıllarımı Srebrenica'da geçirdim. Ama hiçbir kadının son dört yılını savaşta geçirmesini istemem" diyor.

Srebrenica Bosna ve Sırbistan arasında bir şehir. Savaş yılarını anlatıyor Hren: "1992 yılında Sırplar birçok bölgeyi ele geçirdiler. Biz, Srebrenica'da 40 bin kişi yaşıyorduk. Benim eşim Hırvat kökenli, ben müslüman kökenliyim, kızım Bosnalı, bizim hiçbirimizin suçu yoktu. Bütün dünyanın bize yardım edeceğini sandık, yanıldık. Dört yıl boyunca Srebrenica'nın dışına çıkamadık. Daha sonra Srebrenica Birleşmiş Milletler'in koruması altına alındı. Sokaklarda açlıktan insanlar ölüyordu. Kırk bin kişi, askersiz ve silahsız yaşıyorduk. 1995 yılında Sırplar Srebrenica'ya saldırılar düzenledi ve iki gün içinde ele geçirdiler. BM bunu sadece izledi. Onlara, 'Neden yardım etmiyorsunuz?' diye sorduğumuzda 'Biz kendimizi korumakla görevliyiz, sizi değil' diye cevap verdiler. Sırplar, 28 kere hava bombardımanı düzenledi, deprem oluyor sandık. Sonra şehrimizi ele geçirip etrafımızı sardılar. Kırk bin insanı ormanlar ve dağlar arasında yürütmeye başladılar. Erkekleri ve kadınları ayırdılar. Benim kocam, ayrılan 12 bin kişiyle yürümeye başladı. Kocam, Bosna'da teğmendi. Savaşta sakat kalmıştı. Onları ayırdıktan sonra geriye 28 bin kişi kaldık. Biz de, kadın, çocuk, yaşlı yürümeye başladık. Daha sonra bizi de ikiye ayırdılar. Potoşer kampında, başını örtüyle gizlemiş bütün kadınlara tecavüz ettiler. Kalan 3 bin 500 erkeği kurşuna dizdiler ve bin kişilik toplu mezarlara gömdüler. Kocam hakkında bugüne kadar hiçbir haber alamadım. Kalan 10 bin kişiye ne olduğu hakkında da hiçbir bilgim yok."

Beba Hadziç'in sayısını bile bilemediği birçok akrabası kayıp. Hadziç şimdi Tuzla'da BOSFAM (Srebrenica'nın Kadınları) adlı örgütte çalışıyor. BOSFAM'da çalışan kadınların hemen hepsinin ailesinden 1 ile 30 arasında kayıp var. Bu örgütü kadınlar kurmuş. Eşlerini, akrabalarını kaybeden kadınlar. Birbirlerine aile olabilmek için. Kilim dokuyup, kazak örüp, bunları satarak geçimlerini sağlıyorlar. Hadziç; "Kadınlar çalışırken bir haber geliyor, kaybettikleri bir yakınından, herkes işini gücünü bırakıp o haberi izliyor. Ya da kilim dokurken, bir kadının aklına oğlu geliyor, ağlamaya başlıyor. Kocasını kaybeden başka bir kadın onu teselli ediyor. Burada Sırp, Hırvat, Bosnalı kadınlar çalışıyor. Burada çalışmanın tek şartı var "Bosna'yı sevmek ve yaşam savaşı vermek" diyor.

Bosna'daki savaşın bir iç savaş olmadığını söylüyor Hadziç. "Bosna'da yaşanan bir iç savaş değildi. Bir dış saldırıydı. Faşistlerin ve anti faşistlerin savaşıydı. Bir etnik temizlikti. Bu savaşın amacı insanları öldürmek, toprakları fethetmekti. Biz barış istiyoruz sadece. Diyoruz ki; 'hiçbir zaman hiçbir yerde Srebrenica yaşanmasın. Fakat savaş suçluları, bu katliamı yapanlar yargılansın.' Eğer yargılanmazlarsa Srebrenica'da yapılanlar bir gün başka yerde yaşanacak ve savaş yanlılarını cesaretlendirecek."

17 yaşındaki Halil Mehiç kadın gibi giyindiği için öldürülmekten kurtulmuş. İki erkek kardeşi kayıp. Halil, yas tutacak bir mezar bulmadan Srebrenica'ya dönmeyi düşünmüyor ve şöyle diyor: "Kardeşlerimin kemiklerini gömebilirsem geri dönerim... Vücutlarının bir parçasını bulabilmek mümkün olursa... Yoksa asla geri dönmeyeceğim. Hayır, orada tek başıma olmak istemiyorum".

Bosnalı kadınların savaşta kaybettikleri oğullarının, eşlerinin, sevgililerinin fotoğrafları bile yok. Onlar, yitirdiklerinin isimlerini yastıklarına işlemişler. Her gece yastıklara başlarını koyduklarında, onları da kucaklıyorlar...

Akşamsefası

GECEDESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

FERHAN ŞENSOY

çok karışık günlerdir
seksenyedi temmuz sonu
a.ş olma telaşı
arnavutköy'te satın aldığımız rum evini
anonim şirketime kiralıyorum
fakir tüzel kişi olarak
kiralayan ben
ev sahibi ben
biraz da biz vergi vermeyelim be şişman
friedmann'ın koyunu
sonra çıkar oyunu
anonim şirketleşme telaşı
havalar suudi sıcak
rutubet çok moda
telaşlardan bir ayrı telaş
bayram'da bodrum turnesi
en telaş
rum evinin onarımı izni için
beşiktaş'ta özel idare'nin bulunması gerek
ve fakat beşiktaş'ta özel idare yok
çok genel olarak idare ediliyor beşiktaş.

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, bir Engin Noyan daha yetiştirebilecek miyiz? (Ayrıca: Topu tuttuk mu?-II)

Keşke... Keşke hepimiz birer Engin Noyan olsak. O sevimlilik, o doğallık, o derinlik... Ancak, korkarım ki, bırakın bir Engin Noyan daha yetiştirmeyi, tek Engin Noyan'ımızın da kıymetini bilemiyoruz, bilemeyeceğiz. Ne acı...

Yalnız, öncelikle, topu tutma mevzuunda bir açıklama yapmak ihtiyacını hissediyorum: "Biz toplum olarak topu tuttuk mu?"... Birkaç hafta önce, pek gönülsüzce attığım bu başlığın altında, şu ifadelere yer vermiştim: "Üzücüdür ki, Öküz mecmuasının sayfalarını açtığım zaman, ben yazılarımı ne anlayabiliyorum, ne tanıyabiliyorum. İlk gençlik yıllarımızda tashih denirdi, şimdi düzelti deniyor; bir vahim tashih sorunuyla karşı karşıyayız ki, sormayın. "Serzenişim işe yaradı herhalde, bir müddet mesele çıkmadı. Fakat geçen haftaki yazım... Yine anlaşılmaz hale... Neyse, ayrıntılara girmeyeceğim. Genç arkadaşlarımız güç koşullarda dergi çıkarıyorlar, böyle hataları doğal karşılamak lazım. Onlar bu hataları yapacak, Öküz yaşayacak, biz "Topu Tuttuk mu?" serisine devam edeceğiz...

Bakınız, Öküz mecmuasının 26. sayısına gelmişiz. 26 sayı yarım yıl demek. İnanınız daha dün gibi... Met-Üst adlı gencin bir gün ürkekçe kapımı çalışı, benim ona "Gel bakayım, sen istidatlı bir gence benziyorsun" demem... Bilahare bu delikanlının pek hırpani ve bakımsız haline üzülmüştüm de, çarşıya çıkarak yeni kıyafetler almıştık kendisine; derken ver elini berber koltuğu... Adeta yepyeni, pırıl pırıl bir insan duruyordu karşımda. "Sizin gibi insanlara ancak Kemalettin Tuğcu'nun kiaplarında rastlanacağını zannederdim" demişti bana. Şöyle cevap vermiştim: "Ben de senden Kemalettin Tuğcu'nun kahramanları gibi erdemli ve başarılı olmanı bekliyorum." Karşımda duran gencin nemli gözlerinde kararlılık ve umut vardı. İşte o genç beni mahcup etmeyecek, kısa süre sonra, arkadaşlarıyla birlikte Öküz mecmuasını kazandıracaktı bizlere. Yarım yıl geçmiş üzerinden, bu arada Kemalettin Bey'i de kaybetmişiz. Ne diyeyim, zaman hızla akıp gidiyor işte...

Zamanın hızından bahsettik de, aklıma geldi. İlk ciddi araştırmamı yaptığımda henüz ilkokul üçüncü sınıftaydım. Bir 10 Kasım için, Halim Yağcıoğlu'nun 'Dört nala uçan bir atlı gibi geçiyor zaman / Nerede o altın başlı kumandan' şiirini ezberleyen sınıf arkadaşlarımın oranı yüzde 68..." Bu oran ertesi yıl da, beşinci sınıfta da yüzde 68 çıkacaktı ve ben anlayacaktım ki, bir öğrenci sevdiği bir şiirle beş yıl geçirebiliyor. Bilmiyorum hâlâ öyle mi, hâlâ büyük çoğunluk Halim Yağcıoğlu'nun şiirini mi ezberliyor yoksa daha gözde bir şiir yazıldı mı? Araştırma yapmadan bir şey söyleyemem.

Bakınız, bugün lafı fazlasıyla dağıttığımı kabul ediyorum. Ancak "araştırma yapmadan bir şey söyleyemem" cümlesi, elime yeni geçen bir araştırmayı getirdi aklıma. Bu araştırma, toplumun yüzde 53'lük bir kesiminin sıklıkla, yüzde 37'sinin nadiren başvurduğu, yüzde 10'unun ise hiç tevessül etmediği bir tehdit üzerine: "Şimdi bir laf söylerim, kötü bozarım?"

"Şimdi bir laf söylerim, kötü bozarım?" tehdidinin ardından o lafın gelme oranı, maalesef yüzde 3... Daha kötüsü, bu yüzde 3'lük deneme de neredeyse tamamen başarısızlıkla sonuçlanıyor. Lafı söylüyoruz ancak karşımızdakini kötü bozamıyoruz... Elime geçen araştırmanın sonuç bölümünde şöyle deniyor: "Son bir yıl içinde, istatistiksel veri oluşturacak düzeyde bir kötü bozma gerçeğine rastlanmamıştır. Yalnızca, kesinlik kazanmayan sekiz vakadan söz edilmektedir. Oysa, 'Şimdi bir laf söylerim, kötü bozarım' demeyenlerin karşılarındakini bozma oranları çok daha yüksektir. Karşısındakini kötü bozma hevesinin bir toplumsal histeriye dönüşmesi ise, sosyal psikologlarca değerlendirilmesi gereken..."

Bu araştırmayı gerçekleştiren arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Benim de yıllardır üzerinde durduğum bir noktaya parmak basmışlar. Birbirimizi kötü bozmaya niçin bu kadar hevesliyiz, bu kadar hevesli olduğumuz bir konuda niçin böylesine başarısız bir grafik çiziyoruz, bilemiyorum. Ancak, bozucu bir laf ettiklerine inandıkları zaman "Boozaa!"diye bağırmayı alışkanlık haline getirmiş ortaokul arkadaşlarımın ileriki yıllarda gurur duyabileceğimiz yaratıcılık örnekleri veremediklerini gayet iyi biliyorum. Ne acı...

Bakınız, bir türlü sadede gelemedik; yerimiz doldu, Engin Bey'den bahsedemedik. "Ben cinsiyet ayrımına karşıyım. Engin Noyan'ı da Eser Noyan'ı da döverim" diyen densiz bir arkadaşımı buradan protesto ediyorum ve Engin Bey'e hayranlığımı tekrarlayarak, fıkramıza geçiyoruz.

Dedesi küçük Ercan'a sormuş:

-Ercan, gözlüğümü gördün mü?

-Görmedim dedeciğim, görsem üzerine basar mıydım hiç?

Pek çok kıymetli şeyi çiğneyip geçmemiz, bakmama, görmeme alışkanlığımız yüzünden mi yoksa?

FUZULİ'Yİ KURTARALIM...

Sunay Akın

"Onu dört aydır görmemiştim. Günlerden pazardı. O gün bir arkadaşla Küçüksu'daki testiciye gitmişler, acayip biçimli bir sürü çanak çömlek almışlardı. Biz ressamlar bu çömlekleri yepyeni nakışlarla donatacaktık. Konuşma konusu hep çanağa çömleğe dairdi. Arkadaşlardan birisi: -Senin haberin yok, dedi. Orhan bize kendi eliyle şişede bir balık yapacak."

Tren iki saat gecikmeli olarak girer gara, Peronda bekleyen kalabalık arasında tanıdık yüzler vardır; Tristan Tzara, Philipe Gerard, Dobzinsky, Pertev Naili Borat, Abidin Dino, Güzin Dino, genç şairler ve gazeteciler...

Nazım Hikmet, ilk kez geldiği Paris'te vagonun penceresinden bakmaktadır. Güzin Dino'yu görünce ellerini uzatır. Tren daha durmadığı için kendisini karşılamaya gelen dostları pencerenin yanından koşarlar. Nazım'ın bağırışı trenin raylarda çıkardığı seslere karışır: "Fuzuli'yi kurtaralım!.. Fuzuli'yi kurtaralım!.."

Misafirlerini karşılamak üzere toplanan insanlar birbirlerine sormaya başlar: Fuzuli de kim?"... "Hapiste mi?"... "Türkiye'de mi kalmış?"... Sonradan öğrenilir ki, Azeriler Fuzuli'yi ulusal şair ilan etmişler. Bir heykelini dikeceklermiş Bakü'ye. İşte Nazım, böylesi bir karşı çıkışla adım atar Paris'e. Muharrem Ergin, "Tarih Meclisi'nin Mart 1968'de yayınlanan 2. sayısında yer alan "Fuzuli" başlıklı yazısında şöyle başlar? "Türklüğün manevi dünyasının en büyük hükümdarlarından biri olan Fuzuli hayatı boyunca hüzünler kulübesinde yaktığı ışığı, bugün Bakü'deki muazzam heykelinde, Türklük aleminin tam ortasında yükselen tahtından sönmez bir meşale olarak bir yana, Türk ülkelerinin geniş ve ebedi ufuklarına doğru tutmaktadır."

Muharrem Ergin'in yazısına bakarak Fuzuli'nin heykelini New York kentindeki özgürlük anıtı gibi sanmayın. Fuzuli, sözkonusu heykelinde meşale tutmamakta, sağ elini sakalına getirmiş kara kara düşünmektedir. Özgürlük anıtındaki kadın ile arasındaki tek ortak bağ, sol elinde bir kitap tutmaktadır!

Okurlarına "sol düşüncenin tesiri altında fazla kalmışsınız." türünden yanıtlar veren bir dergide Fuzuli'nin Bakü'deki heykeli onaylanırken, sağcıların "vatanhaini ilan ettikleri Nazım Hikmet Azerilerin Fuzuli'yi sahiplenmesine karşı gelir. Hem de yorucu bir yolculuğun sonunda gördüğü ilk kalabalığa tren penceresinden bağırarak. İki dize okuyalım Fuzuli'nin ünlü Su Kasidesi'nden:

Dest-bûsı arzûsuyla ölürsem dostlar
Kûze eylen toprağım sunun onınla yâre su

Şiirin, günümüz Türkçesiyle açıklaması şudur: "Ey dostlar! Sevgilinin elini öpme arzusuyla ölürsem, / toprağımdan testi yapın ve onunla sevgiliye su verin." 15. yüzyılın sonlarında Oğuz aşireti olan Bayat boyunda dünyaya gelen Fuzuli'nin yukardaki dileği ne gariptir ki, çömlekçiliğin çok uzun ve eski bir tarihi olduğu Meksika'da dilden dile dolaşan şu dizelerle aynıdır:

Ben ölünce, kadınım toprağımı al,
Kupa yapıp üzerine şu yazıyı yaz:
Susayınca dudağına götür beni,
Islanırsa dudağın şunu bilesin ki
Erkeğindir sana öpücük veren;

Şüphesiz ki, Fuzuli'nin Meksika edebiyatında yer alan şiirden haberi yoktu. 10. yüzyılda yaşamış ünlü şair Ömer Hayyam'dan etkilendiği düşünülebilir. Mezar toprağından testi yapma imgesi Hayyam'ın rubailerinde çokça görülür:

Şu testi de benim gibi biriydi;
O da güzele vurgun, dertliydi.
Kim bilir, belki boynundaki kulp da
Bir sevgilinin bem beyaz eliydi

Bedri Rahmi Eyuboğlu, Orhan Veli'nin ölümünün ardından 1 Aralık 1952 tarihli Varlık dergisinde yayınlanan yazısında, ünlü şairle ölümünden iki gün önce beraber olduklarını yazar: "Onu dört aydır görmemiştim. Günlerden pazardı. O gün bir arkadaşla Küçüksu'daki testiciye gitmişler, acayip biçimli bir sürü çanak çömlek almışlardı. Biz ressamlar bu çömlekleri yepyeni nakışlarla donatacaktık. Konuşma konusu hep çanağa çömleğe dairdi. Arkadaşlardan birisi: -Senin haberin yok, dedi. Orhan bize kendi eliyle şişede bir balık yapacak."

Orhan Veli'nin, çömlek üzerine şişede balık resmi yapıp yapmadığını bilemiyorum. Ama, Arap şair Ebü'l Atâhiye'nin testilere şiir yazarak ünlendiğini söyleyebilirim sizlere. Kûfe kentinde, kardeşiyle açtıkları çömlekçi dükkanında üzerine şiir yazdığı bir testi Halife Mehdi'nin sarayına kadar ulaşır. Saraya çağrılan Ebü'l Atâhiye Uthe adında bir cariyeye kaptırır gönlünü. Bunu duyan Halife bir yıl şiir yazmasını yasaklayıp şairi zindana attırır. Ebü'l Atâhiye yazmış olduğu "Ha" redifli kasideyle kendisini affettirse de, yaşamının geri kalan bölümünü karamsarlık içerisinde geçirir. Halife olan Hârûn er-Reşîd'in yeniden şiire döndürdüğü şairin 825-828 yılları arasında öldüğü sanılıyor.

Yazının içindeki testileri kırmadan buraya kadar geldik. Geriye yalnızca Çinli şair Lao Tsu'nun şu dizeleri kaldı:

Bir testi yaparsın / Çamurdan
İçindeki boşluktur / Onu değerli kılan

Akşamsefası

ARTİSLER KAHVESİ

Mesut Kara

CEM ERMAN

"Yadigar'la bir gün parasızlıktan Taksim Parkı'nda oturuyoruz. Karnımız aç. Bir ekmek ve biraz kaşar peyniri alacak para çıktı ikimizden, ucundan ucundan yedik. Hiç unutmam. Çok sıkıntıdaydık. Yadigar çok sevdiğim bir arkadaştı. Fakat çok garip öldü. Kebapçı Mehmet vardır Parmakkapı'da. Yadigar tuvalete giriyor. Çıkmayınca merak edip kapıyı kırıyorlar. Tansiyon yükselmesiyle tuvalette düşmüş.

Bir arkadaşı "çilekeş" demişti Cem Erman için. **"Yeşilçam'ın çilekeşlerinden".** Asıl adı Süleyman Faik Durgun. 1973'de Ses dergisinin yarışmasına girerken, yönetmen arkadaşı Günay Kosova **"Süleyman biraz eski bir isim. Hem sinemada Süleyman Turan var, senin adını Cem yapalım"** der. O günden bu yana Cem Erman'dır adı. Yarışmada üçüncü olur. Mesut Engin, Gülşen Bubikoğlu, Necla Nazır, Salih Kırmızı, Nilgün Atılgan gibi hepimizin yakından tanıdığı isimler vardır o yıl yarışmaya katılanlar arasında. Bir zamanların jönü, başrol oyuncusu, sonraki dönemlerin karakter oyuncusu Cem Erman'la konuşurken bir aktörün dramını çok yakından gözlemledim. Duygusal bir yapıya sahip olan, konuşurken zaman zaman gözleri dolan Cem Erman, sinemayı bıraktığını, bir aya kadar memleketi İskenderun'a yerleşeceğini söylüyor.

"1947'de İskenderun'da doğdum. Babam Mersinli, annem Halep tarafından. İlkokulu annem-babam ayrıldığı için Mersin'de babamın yanında okudum. Daha sonra Kabataş Lisesi'ne geldim. 3 yıl ortaokulda okuduktan sonra anneme özlem duyduğum için İskenderun'a kaçtım. Annemin arazileri vardı, kimseye muhtaç olmadan yaşıyorduk. Üç kardeşiz. Babam eski gümrük müdürlerinden. Gençliğimde de yakışıklı olduğum için, İskenderun'da bana 'artist Süleyman' derlerdi. Yarışmada derece aldım, daha sonra filme başladık. Melek Film'e, Mesut Engin ve Zeynep Değirmencioğlu'yla Özleyiş'i çektik. Melek Film beni çok tutuyordu. Arkasından Yıldırım Önal'la Talihsizler'i yaptık. Aytaç Arman, Fatma Belgen, Seyyal Taner de vardı kadroda. Daha sonra yavaş yavaş filmlerde oynamaya başladım. İlk başrolüm Özleyiş. Mesut Engin'le paylaştığım, başabaş bir rol. En sevdiğim filmimdir. Çünkü ilk gözağrım."

"Hey gidi günler hey..." diyor Cem Erman. Elleri ve sesi titriyor. Gazeteci Erol Dernek Sokağı'ndaki sinemacıların buluştuğu, iş beklediği kahvede konuştuğum Cem Erman geçmişteki günlerini anımsamış, ağlamaya başlamıştı. **"Duygusal bir yapıya sahibim, çok hassas bir insanım. Belki oyunculuk gücüm de ordan geliyor. Ama istediğim rolleri oynayamadım sinemada. Vermediler bana. Başroldeki oyuncular çekemediler. Osman Seden zaten bana, 'Cem, evladım, bunlar seni çekemiyorlar. Senin fiziğin daha iyi' demişti 78'de. Ben de, 'Osman abi, ben sinemayı seviyorum. Karakter rolleri oynayabilirim' dedim. Başrol oynamak benim için önemli değil. Önemli olan başarılı olmak. Amerikan sinemasında birçok başarılı oyuncu figüranlıktan gelmedir. Ne yazık ki Türkiye'deyiz."**

Cem Erman annesini çok seviyordur fakat 86'da annesini kaybedince her şeyini kaybettiğini düşünür. **"Malımı, mülkümü, evimi. O güzel hayattan sıfıra düşünce, arkadaşlarım da bana yüz çevirdiler. Çok sıkıntılı günler geçirdim. Bir otel parasını bulamadığım günler oldu. İçkiye verdim kendimi. Bu bir kurtuluş değildi benim için, fakat sığınacağım tek limandı. Koptum herkesten, arkadaşlarımdan, ortamımdan uzaklaştım. Eskiden Hilton'a, Divan'a giderken, ucuz meyhanelerde meze oldum bir bardak rakıya. Güzel şeyler değildi bunlar, ben biliyordum, ama mecburdum. Sonra kendimi bulmaya başladım. Frankfurt'a gittim, sahneye çıktım. Onu da beceremedim. Ses sanatçılığı ayrı bir olay tabii."**

Cem Erman da, Sönmez Yıkılmaz, Levent Çakır ve Mesut Engin gibi emeklilik hakkından yararlanamayan oyunculardan. **"300-400 milyon istiyorlar. Biz bu paraları veremeyiz. Şu an bu paraları kazanamıyoruz zaten, kazansak veririz. Parayı çok seven insanlar da değiliz. Altı senede 15 gün filmde çalışmışım. Ben altı senede bir 15 gün daha çalışayım diye bekIersem ömrüm yetişmez. Patronlar kendi adamlarını tutuyor. Tiyatrocuları oynatıyorlar. Birlik-beraberlik olmayan bir düzen. Aramızdaki kültürsüz insanlar Türk sinemasının dekorunu bozuyorlar maalesef. Gerçek dostlar kalmadı. Hele kendi ailemden çok şikayetçiyim. Kardeşlerimden, babamdan. Kendi durumu çok iyi olmasına rağmen yardım elini uzatmıyor babam Alaattin Durgun bey. Bunu da lütfen yazın. Bekarım, hiç evlenmedim. Sinemayı çok seviyorum, fakat soğudum ve bırakıyorum. Hayatımın bundan sonrasını İskenderun'da yaşamak istiyorum."**

Özleyiş, Öfke, Üç Öfkeli Adam, Ağa Bacı gibi filmlerde başrol oynayan, daha sonra karakter rollerinde 100'den fazla film çeken Cem Erman, Yeşilçam'ın 'yorgun savaşçıları'ndan, küskünlerinden. Pansiyon odasında kalıyor. 70'li yıllarda Saklambaç gazetesine ve Kelebek'e yaklaşık 50 tane de fotoromanda rol almıştır. 1973 yılında Gönül Yazar'la tanışır. Kısa süren bir beraberlik yaşarlar. **"Bir ay kadar beraberliğimiz oldu. Severim kendisini, iyi bir dosttu. Ben çok gençtim, bu ilişkinin devam etmeyeceği belliydi. Öyle bir hatıra olarak kaldı."** Jübile yapacağını söyleyerek davetiye sattığını duymuştum. Bunu kendisine soruyorum... **"Hiçbir birikimim yoktu. Bunca yılımı sinemaya verdim. Jübile yapmak istedim, ama davetiyelerimi satamadım. Tanımadığın insanlara gidip davetiye satmak çok zor. Psikolojik olarak seni yoruyor. Ben aktörüm, diyorsun ama adam seni tanımayabilir. Ben jübilemi son oynadığım Şeytanın Kurbanları dizisiyle yaptım."**

Ayhan Işık'ı, Orhan Gencebay'ı ve İbrahim Tatlıses'i çok sevdiğini söylüyor Cem Erman. Bir de en çok sevdiği iki insan: Yılmaz Güney ve Yadigar Ejder. **"Yadigar'la bir gün parasızlıktan Taksim Parkı'nda oturuyoruz. Karnımız aç. Bir ekmek ve biraz kaşar peyniri alacak para çıktı ikimizden, ucundan ucundan yedik. Hiç unutmam. Çok sıkıntıdaydık. Yadigar çok sevdiğim bir arkadaştı. Fakat çok garip öldü. Kebapçı Mehmet vardır Parmakkapı'da. Yadigar tuvalete giriyor. Çıkmayınca merak edip kapıyı kırıyorlar. Tansiyon yükselmesiyle tuvalette düşmüş. Yüksek tanziyondan beyin kanaması, zaten ayaklarından da hastaydı. Şakacı, hoş, çocuk ruhlu bir arkadaştı. Öyle bir adam Türk sinemasına kolay kolay gelmez. Nasıl bir Yılmaz Güney, bir Turhan Seyfioğlu, bir Ayhan Işık gelmeyecekse, bir Yadigar Ejder de gelmez."**

Cem Erman en son 1989 yılında Sahibini Arayan Madalya, Sen Yaşa, Canımın Canısın ve Canımdan Can İste filmlerinde oynamış. Son günlerde de Şeytanın Kurbanları adlı televizyon dizisinde rol almış. **"Ben birçok jöne yol vermişimdir. Seks furyası gelince 5 sene film yapmadım. Sonra ben her rolü kabul etmiyordum. O sıra Nuri Alço çıktı, Eray Özbal çıktı, Sümer Tilmaç çıktı. Ben çalışmayınca onlara veriyorlardı rolleri."**

şeyediler ve yorumları

Can Barslan

TANIMLANAMAYAN DOĞAL GAZA GEÇME OLAYLARI

Bir apartmanın en büyük ihtiyacı birbirleriyle iyi geçinen komşulardır diyebilirsiniz... Belki bir başkası, toplanan aidatları yerinde ve dürüstçe kullanan bir yöneticidir diyebilir... Biri çıkar, cin gibi olan ama asla yalakalaşmayan bir kapıcıdır der... Bir diğeri ise kulplu Reşat altınının bugün kaç lira olduğunu sorar... Bu sonuncusuna her mecliste rastlanır... Asla konuyla ilgilenmeyen, kafası sürekli başka yerde olan bu gibiler, şifreli bir yayını decodersiz izleyerek görüntüyü çözmeye çalışan delikli tuğlalardır... Hadi biraz daha ileri gidelim; bunlar ancak yaş sebze halinde bulunması gereken yaş'lardır... Sebze bile değil...

Bu yazıda, geçtiğimiz altı ay içinde yaşanan ama tanımlanamayan bir doğal gaza geçme olayını irdeleyeceğiz... Söz konusu olay, adı bizde saklı bir apartmanın yönetici yardımcısının başından geçenlerdir. Son apartman toplantısı bu yönetici yardımcısının evinde yapılmış ve oy çokluğu ile apartmanın kömür kaloriferden doğal gaza geçmesi kabul edilmişti... Ancak çok daha farklı bir başka boyut vardı.... Yönetici yardımcısı, niye bu toplantıların yöneticinin evinde değil de sürekli kendi evinde yapıldığını sorguluyor ve en hafif deyimiyle yöneticiye acayip kıl oluyordu... Apartmanda bir sürü dengesiz adam vardı ve onların kendi evine gelip koltuklarına oturmalarına dayanamaz hale gelmişti... Üstelik heriflerden bir tanesini de sevgili karısının basenlerine bakarken yakalamış ve yatak odasına gidip sinirinden gardrobu yumruklamıştı... Gerçi ertesi gün kendisi de bu adamın karısına merdivenlerde rastlamış ve onun basenlerine (üstelik daha yakından ve daha uzun süre) bakarak biraz olsun rahatlamıştı... Ama yine de bu toplantılar konusundaki kaygıları devam ediyordu... Birkaç kez apartmanın yöneticisiyle bu durumu konuşmaya çalıştıysa da her seferinde terbiyesiz adam tarafından terslenmiş hatta hiç haketmediği hakaretlere uğramıştı... "Ulan konuşma!.. Seni ben adam ettim!. Nankör!.." "Fakat Nadir Bey.." "Sus kaltak!.. Çamurun, çirkefin içinde debelendiğini ne çabuk unuttun!.. Seni tuttum bataktan çıkardım, kendi yardımcım yaptım!.." "Ama bütün bunlar..." ... "Şıllıık!.." ... Yönetici yardımcısı tüm bunların üzerine bir de tokat yemiş ve düşerek kafasını su saatlerine çarpmıştı... Bu kavgadan sonra sürekli olarak aynı şeyi düşünmeye başlamıştı... Niye?.. Yönetici tüm bunları kendisine niye söylemişti... Anlamsız ve gerçekdışı şeylerdi hepsi... Ama söylemişti ve çok da ciddi görünüyordu... Ama niye?.. Niye?.. Hiç de samimi olmadığı bir adam ona niye kaltak ve şıllık diye bağırıp, bataklıktan çıkartarak adam ettiğini söylesin ki?.. Niye?.. Niye?.. Günlerce... Niye?..

Sonunda yönetici yardımcısı tüm duyumlarını, mantığını, zihinsel tüm yetilerini yitirmiş... Karısı bir sabah onu sürekli aynı lafları tekrar ederken bulmuştu... Maraba Televole... Eğlen coş, işte Kiboş... Seni yerim sosis... Seni yerim sosis... Seni yerim sosis!.. Sonuç olarak tüm bunlar apartmanın zaman kaybetmesine yol açmış ve doğal gaza geçme olayı gelecek seneye bırakılmıştı...

Akşamsefası

ALIN SİZE ZARARSIZ YAZI

Ayça Şen

Diyorlar ki, neden çiçekleri böcekleri yazmıyorsun? Ben çiçek böcek olmak istemiyorum. Hem neden iki tane kel yaratığı yazayım? Onlar beni neden yazamıyor? Adam olsalardı yazı da yazarlardı, resim de çizerlerdi. Ama böcek olmaktan ileriye gidemediler.

Yakari, allah belanı vere. Gerçekten. Atın öle Yakari. Çadırın yana, saçların döküle Yakari. Uykularımı kaçırdın, yuvamı yıktın Yakari. Tutuk çenen hiç açılmaya.

Bu başlıktan bir şey anlamadıysanız lütfen boşanabilir miyiz? Sizinle ortak neyimiz olabilir? Sizi nasıl anlayabilirim ki, ya da siz beni? Bundan sonrasını lütfen sadece Yakari'yi bilenler okusun. En olmadı, bilenler bilmeyenlere anlatsın.

Bir zamanlar "Uykudan Önce" vardı. En fazla on dakikaydı. Sadece on dakikanın hayatımızdaki önemini görüyor musunuz?

-"Günde on dakikayla garantili deli olma dersleri..."

Zaman zaman da sunucular değişirdi. Allah rahmet eylesin, bir dönem Adile Naşit çıkmıştı. Program açılışında isimler sayardı: Mehmet, Ayşegül, Suat, Ayşe, Şeyda, Zübeyde, Ali, Veli...

Bir gün bile kaçırmadım belki beni de çağırır diye. Fakat izledikçe Yakari çıktı, izledikçe çıktı Yakari. Ben ismimi bekledim, Yakari beni.

Derken bir gün "Ayça" dedi, "Ayça, Aslı, Onur, Hakan, Ebru, Tolga, Berke...". 70'lerin en gözde isimlerini bir gecede sayıverdi. Sonra zaten Adile Naşit'in yerini Ferhan Şensoy'un karısının ismi neydi, o aldı. Onu hep "Uykudan Önce" olarak hatırladığım için ismini hatırlayamıyorum. Hatırladım, Derya Baykal...

Derya Baykal, Uykudan Önce'yi sunmaya başladı. Fakat yaptığı, bana fazla tiyatro gibi geliyordu. Sanki çocukları sevmiyormuş da, rol yapıyormuş gibi... Ama kendimden de birşeyler buluyordum aynı zamanda onda. Benim türümden bir nefret. Sanki bir süre sonra ekranı gözleriyle eritip beni öldürecekmiş gibi gelirdi. Arkadaşlarım onu sevmezdi, ben de. Ama ben izlerdim. Bir süre sonra izlemeden yapamaz oldum. Çizgi film bölümünde sanırım Musti vardı. Derya Baykal'ı dinledikten sonra gider yatardım, Musti'nin yüzüne bile bakmazdım.

İzledikçe sinirlerim bozulurdu. O da nefret doluydu, ben de... Sonra bir gün çıkmaz oldu. Merak ettim, araştırdım, soruşturdum, bilen yok. Anneme TRT'yi arattırmak istedim, aramadı. Meraktan çatladım, uykularım kaçtı uyumadan önce...

Sonradan, geçenlerde birinden duydum. Meğer sahne alırmış geceleri "Horultudan Önce" diye, ayıp fıkralar anlatırmış, çocuklarla alay edermiş. Arkadaşımın yalanı mı, yoksa gerçek mi, bilemiyorum. Ama eğer gerçekse, ben de Horultudan Önce'yi izlemek isterdim salak Yakari'lerin yerine. Keşke o zamanlar da onları anlatsaydı. Belki adam olurdum savunmasız bir kadın yerine. Gerçekleri erkenden görür, önlemimi alırdım büyüklere karşı. Alamadım. Önlemsizim.

Diyorlar ki, çok acımasızsın, kötüsün, vahşisin.

Diyorum ki, rol mü yapayım? Kostüm mü giyeyim?

Uykudan önce uyuya kaldık, bize sunulanları pişirmeden yedik. Her elma şekerine atladık, ya da mikim hıyar diyenlere tuzluk alıp koşturduk.

Diyorlar ki, neden çiçekleri böcekleri yazmıyorsun? Ben çiçek böcek olmak istemiyorum. Hem neden iki tane kel yaratığı yazayım? Onlar beni neden yazamıyor? Adam olsalardı yazı da yazarlardı, resim de çizerlerdi. Ama böcek olmaktan ileriye gidemediler.

Ben hoş kokulu bir çiçek olmak istemiyorum. Eğer illa çiçek olunacaksa, Ben mariuhanayım, zararlıyım, beni kullanmayın, beni yemeyin, kekinize katık etmeyin, kafanızı karıştırırım.

Yaz bitip de kış başlarken irice bir çekirge girdi bir gün eve. Annem hemen aldı, soğuktan uyuşmuş hayvanı sıcak odaya bıraktı, ansiklopedileri karıştırdım ne yer ne içer diye.

"Çekirge nasıl yaşatılır" bölümünü İran'lı ajanlar değiştirmiş olacak, yerine "çekirgeyle mücadele" yollarını okudum çaresiz...

Durumu Heidi gibi trajik hale getirmek istemiyorum ama onu kurtaramadık. Yoğun geçen üçüncü günün sonunda yaşama veda etti zavallı, bireysel çekirge... Sahiden de anladım ki, sürüden ayrılanı kurtlar yiyormuş.

Ben de sürüden ayrıldım diye beni de yiyecek misiniz?

Çiçeği, böceği yerseniz nasıl büyür? Madem her şeyi çiçek, böcek görmek istiyorsunuz, onları seviyorsunuz, neden kaktüsleri yemiyor, hamam böceklerini öpmüyorsunuz?

Diyorlar ki, sertsin, düşünmeden konuşuyorsun, kırıyorsun, acımasızsın.

O zaman anlıyorum ki, siz daha sertsiniz, laf anlatması mümkün olmayan, bombalamaktan başka çare olmayan sert bir kaya gibisiniz. Ve aslında siz benden daha katı kalplisiniz, akıllı da değilsiniz üstelik. Hem kekeme hem gevezesiniz.

Yüzülecek engin denizler olduğu halde hala kıyıda kumlara tutunuyorsunuz, elinizden akıp gittiği halde. Kendinize küçük, eğri büğrü kaleler yapıyorsunuz içine giremeyeceğiniz.

Sonra minik bir dalga geliyor, alıp götürüyor kalenizi, kalakalıyorsunuz.

Biliyorum, gücüm tükenince köpek balıkları parçalayacak beni, ya da martılar gözümü oyacak. O zaman kıyıya vuracak kollarımı, bacaklarımı ne yapacaksınız? Nereden geliyor bunlar diyecek misiniz? Ya da neden açıldı bu kadar?

Biliyorum, yüzüyorum. Gittiğim yere kadar giderim, gerisi allah kerim. Ama bir umut yine de bekliyor beni alıp götürecek yunusu...

Bu da umurumda değil benim, yeter ki size bir şey olmasın.

Belki günün birinde ben de Uykudan Önce'yi sunarım. 70'lere alıp sizi götürür, üstünüze herkesin evinde olan pembe pikeyi örter, siyah beyaz televizyonlarda kendimi izlettiririm üstelik hepinizin ismini de söyleyerek. Zaten bir tek siz anlıyorsunuz beni 70'lerin çocukları. Ne olacağız biz? Bizden öncekilerden de tamamen farklıyız, sonrakilerden de... Ama merak etmeyin, hepinizi kurtaracağım. Dünyaya, Uykudan Önce farkını göstereceğim.

Ve şimdi aklıma gelen proje gerçekleşirse, hepinize benden Pralin çikolata... Ve sonra Pralin yemekten 200 kilo olup sonumun gelmesini bekleyeceğim kimsesiz evimde Belgin Doruk gibi. Ama yine de teşekkür edeceğim sizi unutup Derya Baykal'a, Adile Naşit'e, Yakari'ye.

Teşekkürler Derya Baykal, Adile Naşit, uykudan önce. Teşekkürler Yakari...

Not: Bu yazıyı 66-76 yılları arasında doğanlara hediye ediyorum... Anlamayanlara da, sivrisinekle saz...

tuncer erdem

Geçenlerde şehir, yüzyıllardır yaptığı gibi bir sürü konuğu ağırladı. Hava sahasını onlara açtı. Mevsimin son leziz böceklerini sundu bu konuklara. Apartman aralarında sıkışıp kalmış birkaç ağaç dalını da onlara ayırdı geceleri; kurumaya yüz tutmuş son incirlerini verdi.

Geçenlerde bu konuklar neşeyle dolaştılar şehirde. Kurşunlu havasını soludular. Böceklerin peşine düşüp kargalarla kapıştılar, martılara ilişmediler. Ama bunu yaparken insanlara pek hissettirmediler kendilerini. Ya da insanlar pek hissetmedi kendilerini. İnsanların başının biraz üzerinde, duvarlarının az ötesinde, kendi dünyalarında uçuşurken, başını yukarı kaldırmayı pek âdet edinmemiş –belki de unutmuş– şehirliler farkına bile varmadan, onlar güneye, o sıcak kıtaya doğru uçup gittiler.

Geçenlerde, bir çocuk gördü bu rengârenk arıkuşlarını, Komşusuyla hararetli bir sohbete dalmış annesinin eteğini çekiştirerek, boşuna göstermeye çalıştı. Onları gören bir başkası da pencere önü kedisiydi. Yalanarak izledi bu uzak, albenili avları. Tabii, şehrin saçı sakalına karışmış avare dervişlerinin de gözünden kaçmadı bu masal kuşları. Göğe bakarken gözleri pırıl pırıldı birkaç hafta boyunca. Onların anlattığı bu tuhaf varlıkları dinleyen normal şehirliler her zamanki gibi eğlenip bıyık altından güldüler.

Geçenlerde şehre geldi onlar. Renk renk giysileriyle. Topu kaç kuştu bilinmez. Onları kaç kişi gördü, daha kaç yıl konuk edebilir bu şehir onları? İçlerindeki doğal mıknatıstaşları, daha ne kadar hissedebilecek Boğaz altından geçen manyetik yolları? Aslında, bizim için fazlaca da fark etmez herhalde. Şehrin yüzlerce metre yukarısından geçen kartal sürülerini görememiz çok garip değil ama, şimdiye dek hiç görmediğimiz, burnumuzun dibine dek sokulmuş canlıları fark edemiyorsak, burnumuz kan ve para kokusundan başka bir şey almıyorsa...

Geçenlerde, hâlâ burnunun ucunu görebilen birileri kalmıştı burada...

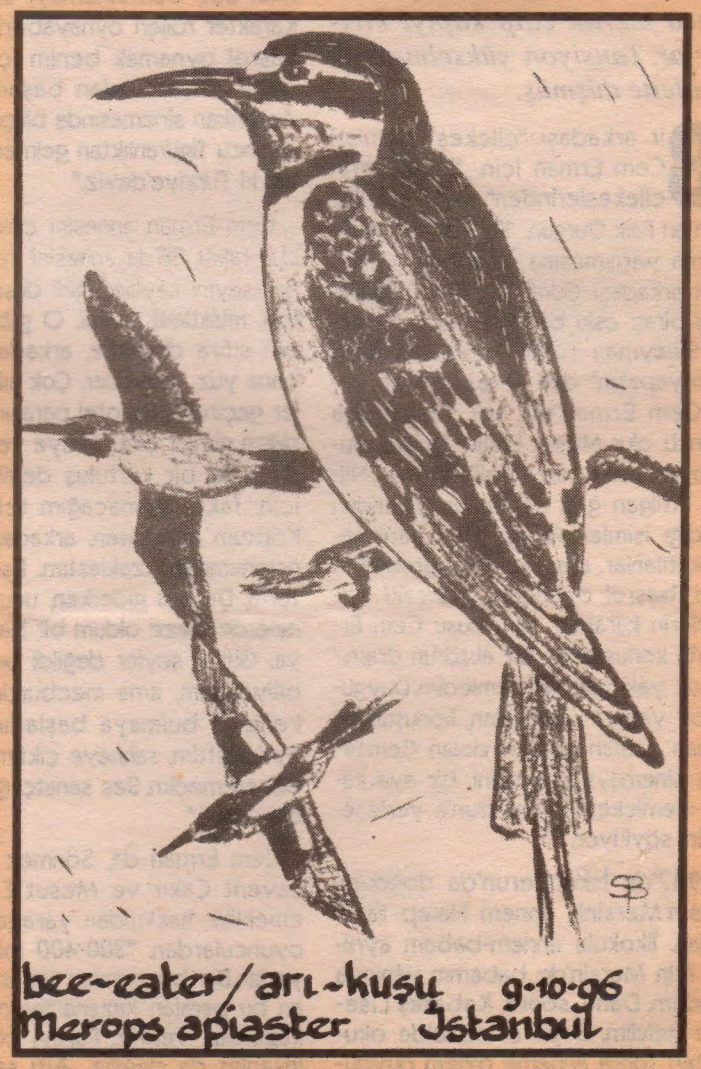

Çizim: Susan Bolman

Akşamsefası

Deniz Mukan

DUYUYOR MUSUN? BİR BEBEK AĞLIYOR

O sonsuz huzurun ardından, ana rahminden neden koparılırcasına çıkardıklarını ve atıldıkları o yoksul taş binalarda ne aradıklarını bir türlü anlayamıyorlar. Vietnam'daki, Türkiye'deki, Yugoslavya'daki, Filistin'deki, İrlanda'daki, Afganistan'daki kardeşleri gibi, ağlıyorlar, sadece ağlıyorlar.

Bir bebek istiyorum. O kadar uzun zamandır istiyorum ki, hayalimdeki bebege bulduğum isimler demode oluyor, yenilerini bulmak zorunda kalıyorum. Bazen bir yüz, bazen beşikten ansızın çıkıveren yumuk ayaklar, bazen bir ses... Bebegimi oluşturan her bir ayrıntıyı capcanlı görüyorum ama parçalar bir araya gelmiyor. Bebegim dagılmış bir puzzle gibi, bir türlü biçimlenmiyor. Belki bu yüzden gördügüm bebekleri uzun uzun seyrediyorum. Kucagıma almama izin vermezlerse diye korkuyorum ama yine de beşiklerine dogru uzanıyorum. Bütün bu anlattıklarıma bakıp, sokaklarda başkalarının bebeklerini çalmaya kalkan bir meczup zannetmeyin beni. Görünüşüm, davranışlarım gayet normal. Üstelik, belki de yakında gerçekten bebegim olacak. Sadece, az sonra anlatacagım öykülerin beni çok derinden yaraladıgını anlamanız için söyledim bunları size..

İlk öyküyü, aylar önce, İHD'deki bir kadın toplantısında duydum. Güneydogu'da Kürt bir genç kıza, bir grup korucu tarafından tecavüz edilmişti; hem de kendi köyünün erkekleriydi bunlar, hepsini tanıyordu! (O genç kızı hatırlayacaksınız, bu olay birkaç ay önce ÖKÜZ'de de yayınlandı.) Bu tecavüz sonunda, genç kız hamile kalmıştı ve bebegi dogmuştu bile... Bunu duyar duymaz sordum: "Bebek nerede?" Bebek bir çocuk yuvasına bırakılmıştı, daha dogrusu 'atılmıştı'. Annesi onu dogurduktan sonra bir kez bile yüzüne bakmamıştı, asla görmek istemedigini söylemişti. O bebek 'kirliydi', 'kötü tohumlardan dogmuştu'... Bir bebegin insana korku verebilecegini hiç düşünmemiştim, o anda düşündüm. O gece, bebeklerle dolu kabuslar gördüm. Yeryüzünde hiç kimsenin istemedigi o çocugun, bırakıldıgı yuvanın kirli pencerelerinden, uzaktaki daglara bakıp avaz avaz agladıgını duydum...

Sonra, siyah bebeklerin öyküsü başladı; Ruanda'lı bebeklerin. Açık Radyo'da bir program vardı. Ruanda'daki korkunç savaşın ardından, tecavüzler sonunda dünyaya gelen beş binden fazla bebek oldugunu anlattılar. Bu bebeklere 'kötü anıların çocukları' deniyordu. Hiç kimse istemiyordu onları ve anneleri özellikle nefret ediyordu onlardan. Onlar, Ruanda'lı genç kadınların çektigi bütün acıların simgesiydi. Bütün ailelerini kılıçtan geçiren katiller, kendilerinden bir parçayı, habis bir tümör gibi bırakıyorlardı o güzel siyah vücutlara...

Yani o 'barbarlar', köyleri terkettiginde bile, genç kadınların gövdelerinde yeniden biçimleniyor, yeniden doguyorlardı. Üstelik tecavüze ugramış kadınlar, hele de bebekleri olanlar, düşmanla işbirligi yapmışçasına aşagılanıyorlardı. Biraz da bu yüzden, bebeklerini sonsuza kadar görmek istemiyorlardı. O bebekler yaşadıkları kıyımın canlı anılarıydı. O bebekler günün birinde sevdikleri adamlardan doguracakları gerçek bebeklerinden uzak olmalıydı...

İşte size beş bin bebegin öyküsü. Şimdi onlar; kömür gözleri, simsiyah tombul elleri, pofuduk ayakları olan, beş bin bebek, belki açlıktan, belki de kimse onlara dokunmadıgı için 'yalnızlıktan', katılarak aglıyor. Ne bütün savaşlara damgasını vuran bu fantastik öykülerden haberleri var, ne de ateşkesten... Onlar, içinde kıvrılıp yattıkları o sıcak gövdeyi, her taraflarını saran ve silah seslerini bile geçirmeyen, o ılık suyu özlüyorlar. O sonsuz huzurun ardından, ana rahminden neden koparılırcasına çıkardıklarını ve atıldıkları o yoksul taş binalarda ne aradıklarını bir türlü anlayamıyorlar. Vietnam'daki, Türkiye'deki, Yugoslavya'daki, Filistin'deki, Irlanda'daki, Afganistan'daki kardeşleri gibi, aglıyorlar, sadece agliyorlar.

Peki ya ben? Ben, bebegim oldugunda, odasına fırfırlı perdeler yapacagım. Ona ponponlu patikler, müzikli oyuncaklar alacagım. Pembe şifonyerinin üstünde 'bebe setleri' olacak, odası gül kokacak... Ama artık biliyorum ki, o masal odasında bile yalnız bebeklerin, içlerini çeke çeke agladıklarını duyacagım. Bir yerlerde savaş çıktıgını duydugumda, karnımda bir sızı hissedecegim. Çünkü bilecegim ki askerler her şeyden önce, o uzak ülkedeki kızkardeşlerimin gövdelerine saldıracaklar ve bir gün ülkeyi terkettiklerinde, geride kendi gözlerini taşıyan, yapayalnız bebekler bırakacaklar...

AYRILIK GELİR BAZEN KIRMIZI PUANLI DONUYLA!

Mesut Ceylan

– Lan gız Meşe, saat vakitsel anlamda kaçı kaç geçmekte, habarın var mı?! Sen beni denirtcen mi haaa?! Nerdesin heaa?!

– Gusura galma Yurdeşen'im, ... oldugundan dolayı geç kaldım. Noktalı yerleri kafana göre doldur. Ayrıca ismim Meşe degil, Neşe. Ne he hah hah!

İnek gibi gülme, etmek nimet çarpsın çok pis girerim. Enn gıcık gittigim hareketlerdir bunlar bak. Zati burnumdan soluyom.

– Hayırdır diye sorsam: Hayırdır?

– Senin o muhteviyatı silme puştluk olan ağbin var ya, sinsi entirikalarla ikizim Zimmet'i tuzağa düşürüp, dövmüş.

İnanmam. İnanamam Yurdeşen. Benim ağbim ööle şeyler etmez. Hem senin ikizin mi vardı?

– Helbette var. Hatta üçüzüm bilem vardı. Adı da Zebercet'ti. Zavallım iki küsür yaşında, ütüynen güreş dudarken ceyran çarptı, oldu ruhuna el fatiha.

– Demek sizin ailede embesillik vasfı sadece sana has bi mevzu degilmiş. Alayınızı kutluyorum. Nü he hah hah!.

– Höytt, sen bizim ailemize dil uzatma fiiline bürünemezsin, tamm mı?! Asıl gendi ailene bak söbü gafalı gız. Dayının oglunun normal kedilerin gözlerine lens takıp, Vankedisi hesabına piyasaya sürerken pulisler tarafından yakalandıgını bilmeyen mi var sankim. Mafyasınız siz, mafyaa!

– Gulana osurdumun iti, yalan şeyettirmede, adam gibi konuş. Uzun filtreli sigaraların uçlarından kırpıp, sahte kısa filtreli sigara eden benim babam degil. Üçkagıtçı kıbbılar sizi.

– Ba, ba, ba... Harbi söylüyom döverim seni. Ben asil ve seçkin bi ailenin ferdiyim. Mesela Kamil amcam Edith Piaff'la mektup arkadaşıymış. Şiştin mi kavaşe can!

– Nü, he hah hah!. Terkeyle bu agızları, senin amcan bırak Edith Piaff'la mektuplaşmayı, yolda yürürken Edi'yi görse, "Selamün aleyküm Edi gardeş" deme medeni cesaretini bile gösteremez. Topunuz asosyal lavuksunuz...

– Sen ne şerefsiz gızmışszın ya Meşe! Ama ben ilk tanıştıgımız gün sana feci romantik şiyir okurkene, senin burnundaki tartak parçalarını söküp söküp, doridos pançó paketlerine sarmalamandan anlamalıydım ne yigrenç biri olduğunu. Pişmanım uleyn şinci, pişmanım been!

– Hele ben. Senden milyarlarca kez pişmanım. Yaşgünüm münasebetiyle yemeğe çıktıgımız o gece, "Peresi neyse veririz Meşem" deyip mumlara reçel sürerek yediğinde the end'lemeliydi bu yürekler acısı ilişkiyi. Kof oglanı!

– Aha, senin bu tavırların var ya, bende duygu erezyonu etti. Göçükken höyküre höyküre agladıgım Sezercik filimlerine bile komedi muamelesi yapıp, güler oldum.

– Madem öyle Yurdeşen iti, bitsin aramızda yaşanan ilişki. Uğur Dündar yönetimindeki kanal D haberleri gibi, hammaddesi osuruk olan teyyare diyaloglarla yürümez bu araba. Ben annemin yörüngesine gidiyorum, elvedaa!

– Hakket böyle edelim Meşe. Ben de babamın özerk cumhuriyetine gidiyom. Dedim sana elvedaa!

Oturuyordum. Sonra bir anda dünyanın en büyük yazarlarından **Orhan Pamuk odaya girdi. Biraz sohbetten sonra dedi ki; bir öykü yazayım, sen de çiz. Ne demek dedim tabiy ki ! Büyük bir sevinçle çizmeye başladım. Bittiğindeyse kendisine burdan teşekkür edeyim dedim ve ediyom.*

BU FİLM NEDİR LOO?

Tosun Toraman

Çamurlu bir patika yolda, güpegündüz içi yolcu dolu eski bir otobüs, ağır ağır yol almaktadır. 9 kişilik kızlı erkekli silahlı bir grup bölücü çete mensubu olabileceğini sanabileceğimiz bir grup otobüsün yolunu keser. Yolcuların içinde bir korucu vardır. Ve bu korucu kaçmak isterken sırtından vurulur. Bunun üzerine askerler bölgeye operasyon düzenler. 9 kişilik silahlı bir grupla askerler arasındaki sıcak temasa dayanamayan kar çığ olarak aşağı aşağı düşer. 9 kişilik silahlı bir grubun komutanıyla askerlerin komutanı dışındaki herkes hayatını kaybeder. (Ancak 9 kişilik silahlı gruptan bir kız senaristin herhalde eski sevgililerinden olacağı ve biraz daha rolü olsun diye yolda vefat eder.)

Hayatta kalan bu iki komutan kişi, büyük bir gerilim ile bilinmeyen bir yöne doğru yol alırlar. Derken, yakılmış bir köyde, harabe bir eve gelirler. Evin sahibi olan köylü (yani Tuncel aabimiz), hem askeri hem de artık 9 kişilik bir grubu olmayan komutanı fırçalar. Bu sırada bilinmeyen bir grup tarafından ev kuşatılmıştır. Dışarı çıkan köylüye ateş açılır. 5-6 yaşlarındaki torunu da tam kurşunlara hedef olacakken, çocuk, her iki tarafın komutanı tarafından şampiyon olmuş gibi ellerinden havaya kaldırılır ve film biter.

Işıklar Sönmesin filmi dobra dobra söylemek gerekirse, tam bir '80 sonrası Eylülist bir Türk filmi... Bilgisiz ve yusuf yusuf'u bol... Tarihsel bilgi nanay. 600 yüz yıldır süren, takriben18 Kürt isyanı yaşanmış, ve son isyanı tam14 yıldır devam eden, onbinlerce cana malolmuş adı konmayan bu savaşın "film"i, geçin tarihsel-ideolojik kaygıları, medya kültürü nasibi bile nanay. Nasibini alsa, hergün onlarca cesedi evimize sokan medyadan, bir bölücü çete mensubunun kıyafeti nasıl olur, bilinirdi. For exsample: Adamın üzerinde açıkça renk bir mont ve koyu bir kazak, ayağında ise bot var. Kadın bölücü çete mensuplarının birinin boyunda kırmızı bir örtü var. Kırmızı renk bir giysi, bembeyaz karla kaplı bir alanda gel vur beni demektir. Çünkü üzerinizden geçen helikopterlere tereddütsüz kaz gibi avlanırsınız. Hakiki kıyafette hakim renk hâki yeşili olup, bölücü çete mensupları iz bırakmamak için karda yürümek yerine yeşilliğin kuşattığı derelerden, çaylardan kangren olmayı da göze alarak geçerler. Ayrıca bot giymek de ne. Olsa olsa bu bir Beyoğlu fantezisi. Çünkü ayak bileği rahat etmediği için mekap ya da plastik ayakkabı kullanılır... Botla, dağda bayırda değil de ancak podyumda yürünebilir.

Bölücü çete mensubu kadınlar ile erkekler altışar kişilik gruplar halinde ayrı ayrı bölücülük yaparlar. Ve yürürken, Rumelihisarı'na, çay içmeye gider gibi değil de, tek sıra halinde ve en az aralarında 2'şer metrelik mesafeyle yürürler. Dahası en önde de bir gözcü vardır. Bu gözcü, gazete olan Gözcü değildir. Bu gözcü hem mayın hem de olası bir tehlikeye atılmış bir öncüdür.

Ora'da, ateş yakmanın oraya özgü bir tekniği vardır. Işıklar Sönmesin filmindeki gibi, 3- 4 metre karla kaplı tabiat ananın kucağında, kuru çalı çırpı bulma şansları, Çarkıfelek yarışmasında araba kazanmak kadar azdır. Onların orada bıcır ördekleri ve İbalo çakmakları da yoktur... Onlar orada oraya ve kendilerine göre bir ateş yakma yöntemi geliştirmişlerdir. Onlar orada bulunan ağaç dallarını piramit halinde dizer, bu piramitin içini, ince dallarla doldurur, daima üzerlerinde taşıdıkları naylon parçasına düğüm atarak, kibrit ya da basit bir çakmakla piramitin içine damlatarak zor şer, güç bela ateşi yakarlar. Ateş piramit halinde olduğu için, her tarafından hava alır ve çok az duman çıkar.

Filmde bölücü çete mensuplarının komutanının çığ altında kalmış yaralı arkadaşını saatlerce sırtında taşıdığına tanık oluyoruz. Oysa bölücü çete mensupları, ancak denetimleri altındaki bir bölgede yaralı arkadaşlarını sırtlarlar. Yoksa yaralının intihar etmesi ya da eceliyle ölmekten başka bir şansı olmadığını bilirler. Hele hele bir kardan mezara kırmızı tülbentle mezartaşı fantezisi akla ziyandır. Oradakilerin en büyük ihtiyaçlarından ikisi, poşu ve kuşaktır. Bele sıkıca sarılan kuşak, 18-20 kilogram ağırlığındaki silah ve mühimmatı taşımanızdaki en önemli güç kaynağıdır. Bu yüzden doğal olarak dağdakilerin çoğu üçgen vücutludur. Poşu ise soğuktan korunmanızdaki en önemli araçtır. Onlar bu gereçleri free-back olarak kullanmazlar.

Filmdeki diyaloglara gelince; diyaloglar hayattan kopuk, bilgi kaynağı popo adı verilen bir organdan türetilmiştir.

Çarkıfelek Yüzbaşı Tarık Tarcan, eğer kız kaçırma davasından dağa çıkmamışsa ve muhtemelen bölücü çete mensubu sayılabilecek Berhan Şimşek ile tüm araya karışan üçüncü şahıslar da nedense hep güzel insanlar! Senaryoda köylü, soruyor: "Sen kimsin loo..." O da cevap veriyor: "Örgüttenim!" Köylü bağırıyor, "Örgüt nedir loo!"

Gelelim filmin en salak yanına, yani temel taşına... Hiçbir aklı başında bölücü çete mensubu kış kıyamet ortasında, kabak gibi karla kaplı bir alanda bölücü çete mensupluğu yapmaz. Dolayısıyla çığ altında da kalmaz. Yine dolayısıyla yalancının mumu film vizyona girene kadar yanar. Film bir çeşit: *Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen ışıklar sönmesin alsancak* gibi.

Halil Turhanlı

HURBERT HUNCKE

(9 Aralık 1915 - 8 Ağustos 1996)

O bir sokak meleğiydi. Alfabe kentinin en karanlık, en kirli sokaklarına düşmüş bir melek. Bir erkek kraliçe.

William Burroughs'a yeraltı dünyasının dehlizlerinde rehberlik yapmıştı. "Beat" sözcüğü onun Jack Kerouac'ya bir armağanıydı. Kerauac bu armağanı aldı ve bezgin, kırık dökük, hırpalanmış, ezilmiş bir kuşağı bu sözcükle vaftiz etti.

Ufak tefek, kuklaya benzeyen bir adamdı. Varlığını çevresine pek hissettirmezdi. Bir gölge gibi gelip geçer, bir hayalet gibi yer, içerdi. Hiç dikkat çekmemeye ve özellikle de aynasızların gözüne batmamaya çalışırdı; ama yasaları çiğnemeksizin de yaşayamazdı. Aynasızlar hazetmedikleri bu adama "the creep" diyorlardı. Dostları ise soyadı ile kötü bir alışkanlığı arasında ses uyumu, kafiye olsun diye onu hep soyadıyla çağırıyorlardı.....Huncke.....Junky (okunuşu, Hanki...Canki).

Orta sınıf bir ailenin oğlu olarak 1915 yılında Şikago'da dünyaya gelmişti. Despot babasını hiç sevmez, ondan "sefil hergele" diye söz ederdi. Gençlik yıllarını, güzelliğini incelikten yoksun kocası için harcamış olmaktan dolayı sürekli pişmanlık dile getiren annesine ise galiba aşıktı.

Pantolonunun bir cebinde birkaç metelik, diğer cebinde Amerika'nın yol haritasıyla evden kaçtığında oniki yaşındaydı. Şikago'dan birkaç yüz mil ötede ilk cinsel deneyimini yaşadı. Eline tutuşturdukları on dolar karşılığında oral sekse razı oldu.

Sıcak bir öğle sonrasında Geneva (New York) yakınlarında, her iki yanında soğan tarlaları uzanan bir anayolda bekliyor, oto-stop yapıyordu. Birdenbire esen rüzgarla birlikte tarlalardan yükselen keskin bir soğan kokusu adeta belleğine yerleşti. O öğle sonrasını ve o keskin soğan kokusunu hiç unutmadı: "Bunun gerçek özgürlüğünün kokusu olduğunu düşündüm." Ama çok geçmeden bir polis arabası yanaştı ve bu küçük serseri tutuklandı. Telefonla haber verdikleri babası gelip alıncaya değin bir hücrede alıkonuldu. Bu onun bir hapishane hücresinde geçirdiği ilk geceydi.

Huncke artık özgürlüğün kokusunu almıştı. Evden ve "sefil hergele"nin elinden yine kaçtı. Onaltı yaşındayken, ucube gösterilerinde teşhir edilen Elsie John adlı bir hemofrodit ile tanıştı; çadır önünde çığırtkanlık yaparak onun gösterileri için müşteri topladı. Elsie John sahneye çıkmadan önce adaleli bedenini traş ediyor, pudralıyor, gözlerine rimel sürüyordu. Beri yandan, şakaklarından dudaklarına doğru eğri çizerek uzayan favorileri, pazulu kolları vardı. Döküntü bir otel odasında yaşıyor, sahne dışındayken de irikıyım bedenine pullu ve payetli elbiseler giyiyordu. Aynı zamanda, eroin bağımlısıydı. Huncke, onun iğne vurduktan sonra parıldayan gözlerine tutulmuştu. Bu tutkuyla Huncke de eroin kullanmaya başladı.

Times Meydanı (New York)..... aykırı hayatlar için özel bir coğrafya. Yeraltı dünyasının merkez üssü. Marjinaller Mekke'si. Barlar, salaş oteller, fahişeler, uyuşturucu satıcıları, uyuşturucu bağımlıları, denizciler, hırsızlar, kumarbazlar... İşte, Huncke burada kendini evinde hissediyordu. Times Meydanı onun doğal ortamıydı. Burada uyuşturucu sattı, hırsızlık yaptı, buranın otel ve otellerinde fahişe (rent boy) olarak çalıştı. Defalarca tutuklandı, hapsedildi. Seksen yıllık ömrünün toplam onbir yılını hapishanelerde geçirdi. Bunlar arasında Sing-Sing ve Dannemora hapishaneleri gibi gerçek yeryüzü cehennemleri de vardı.

Beat'ler için Times Meydanı, "Amerikan imparatorluğunun çöküşünü sembolize eden bir dörtyol ağzı"ydı. 1946 yılında, Harvard mezunu William Burraughs meydandaki barlardan birinde, Melek Barı'nda barmenlik yapıyordu. Barın müdavimleri arasında geçimini hırsızlık yaparak sağlayanların sayısı kabarıktı. Fakat polis onları çok iyi tanıyor, yakından izliyordu. Dolayısıyla, çaldıkları malları doğrudan kendileri elden çıkaramıyorlardı. Bu iş için daima bir aracıya ihtiyaçları oluyordu. Burroughs, Melek Barı'nda barmenliğin yanısıra böyle bir aracılık görevi de üstlenmişti. (Neylersiniz, geçim dünyası. Yeraltı dünyasında Harvard diplomasına kimse metelik vermiyor.)

Melek Barı'nın müdavimlerinden biri bir gün Burroughs'a çalıntı morfin kutuları vermiş ve bunları Lower East Side'daki bir adrese teslim etmesini istemişti. Burroughs tarif edilen izbe apartman dairesine gittiğinde orada, iki kişiyle tanıştı. Bu iki kişiden biri Huncke, diğeri ise Phil White idi. Chesterfield pardösüsü, fötr şapkası ve siyah deri eldivenleriyle Burroughs o gece o döküntü evde, Huncke'nin benzetmesiyle, "sudan çıkmış balık gibiydi". İlk başta onun FBI ajanı olmasından dahi kuşkulandılar. Ev sahipleri birer iğne vurdular, malı getirmiş olan misafirlerine de iğne vurmak isteyip istemediğini sordular. Burroughs biraz duraksadı, biraz sıkıldı, kullanmadığını söyledi ama hemen ardından böyle şeylere karşı yoğun ilgi duyduğunu ağzından kaçırıverdi. Ve Huncke ile tanıştığı gece ilk iğnesini vurdu. Huncke kısa sürede ona herşeyi öğretti. Bağlantıların nasıl kurulacağını, morfin almak için çalınmış boş reçetelerin nasıl doldurulacağını, yolsuz kalındığında metrolarda sızıp kalmış ayyaşların ceplerinin nasıl boşaltılacağını..... (Bu arada öğrencinin hakkını yemeyelim. Bütün bu yolları öğrenebilmek için o da dehşetli bir istek duyuyordu.)

Okumakta olduğunuz bu ölüm biyografisini yazarken Green On Red topluluğunun bir parçasını ardı ardına dinledim. Parçanın bir dizesinde sanki Huncke'nin hayatından söz ediliyor: "Böylesine zorlu bir hayat beni ağlatmıyor." Olabilir. Böylesi bir hayatı, yeterince trajik bulmadığınız için sizler de gözyaşı dökmeyebilirsiniz. Ama haydi gelin hiç çekinmeden söyleyin, böylesi bir hayatın cazibesi yok mu?

Yenilikçi ve deneysel çalışmalarıyla çağdaş müziğin çehresini değiştiren ustalardan biri sayılan Frank Zappa'yı üç yıl önce yitirmiştik. Kural tanımayan, gelenekleri kolaylıkla aşan maverick bir müzisyendi o. Yarattığı müziği kategorileştirmek olanaksızdı. Caz, blues, rock, doo-wop, modern, klasik...

Ayrıntılar, dil oyunları, mizahla zenginleştirilmiş ve en alışılmadık alanlara açılan deneysel bir müzik. "Yabancı süregenlik" adını verdiği bir teknikle birbiriyle hiç bağıntısı olmayan parçaları, farklı şarkıların fragmanlarını biraraya getirdi. Orkestra için müzik yazdı; bu çalışmalarından bir kısmı Pierre Boulez yönetiminde icra edildi. Avantgardist besteci Edgar Varese'nin müziğini geniş yığınlara duyurmaya çalıştı. Jazz From Hell (Cehenemden Caz) başlıklı albümünü çağımızın bir başka öncüsünden, Conlon Nancarrow'dan esinlenerek gerçekleştirdi.

Keskin ve yakıcı protesto şarkıları yazdı. "Trouble Every Day" (Hergün Bela) adlı parçasında Amerika'da siyah olmanın ne anlama geldiğini sorguladı. Tinseltown Rebellion albümünde fundamentalist sağı topa tuttu. Kızı Moon Zappa ile düet yaptıkları "Valley Girl" (Vadi Kızı) şarkısında yeni evli bir Hollywood çiftini parodileştirdiler. Thing-Fish albümünde

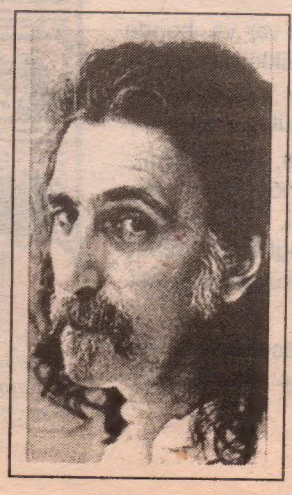

ise homofobi ve ırkçılık eleştirisi içeren bir karşı-Broadway müzikali yazmıştı.

1992 Amerikan başkanlık seçiminde aday olmak istediğini açıkladı. Yıllarca Demokratlar'ı desteklediğini, ama artık onların politik olarak tükendiklerini, Demokrat Parti'yi aşan sol politikaların üretilmesi gerektiğini söylüyordu.

Doğu Avrupa'nın komünist diktatörlüklerine karşı direnen yeraltı muhalefeti onun müziğinde güç bulmuştu. Çekoslavakya'da kültür elçisi ünvanını aldı.

Geride bıraktığımız Eylül ayında Zappa hayattayken satışa çıkarılmayan Lather başlıklı albümü üçlü CD seti olarak (ve Rykodise etiketiyle) piyasaya sunuldu.

1973-77 yılları arasında kaydedilen Lather, 1970'lerin sonlarında dörtlü LP olarak satışa çıkarılacaktı; ancak Warner Bros şirketi son anda bundan vazgeçti. Müziğin mutlaka dinleyiciye ulaşmasını isteyen Zappa, şirketin bu kararına tepki olarak albümün tamamını Pesadena'daki bir yerel radyo istasyonunda çaldı ve dinleyicileri de teyp bandına kaydetmeleri için teşvik etti. Sonuçta, uzun yıllar piyasada korsan Lather kaset ve plakları dolaştı.

Lather bir bakıma Zappa'nın müzik kariyeri boyunca denediği bütün üslübların bir bileşimi.

Akşamsefası

Güzel insan Ferruh

Erdem Özkahraman

ŞEHİR AŞKİYASI

Dünyayı Düzayak Dolaşanlar İçin Toplama Kampı

Çingeneler, Avrupa'da 1. Dünya Savaşı'na dek, "Her yerde bulunan", "dünyaya gereksiz olan", "belli ikameti ve işi olmayan"lar şeklinde tanımlandılar. Hindistan'da Manou Yasaları'nca, "durmaksızın bir yerden ötekine gitsinler" ama, her zaman "köy dışında kalsınlar" diye dışlandılar ama, nereden geldiklerini, anavatanlarının neresi olduğunu merak edenlere; "Eğer Hindistan'dan gelseydik, o ülkede günümüzde bize benzer biçimde aşağılanmış topluluklar olmazdı, demek ki başka yerden geliyoruz" dediler. Belirlenen bir ülkeden değil, "her yerden", "hiçbir ülkeden" geldiler, "Hiçülke"ye gittiler.Gerçek vatanları, ütopyadır/yokülke'dir...

Bütün yönlerden, bütün ülkelerden, bütün renklerden gelirler, giderler. Gelmek ve gitmek, onların tarihinde şimdiki zamanda süse kaçılmamış bir andır...

Zamanın birinde Naziler, zamandışı boyutta, mevsimsiz yaşayan bu halkın yolunu keser... İkinci Dünya Savaşı'nda, Yahudilerin yanısıra Çingeneler, (Sintiler, Romanlar vs...) Almanya'da ve Avrupa ülkelerinde ırkçı takibata uğrar, binlercesi katledilir.

Eylül 1935'te Naziler, "Avrupa'daki yabancı kan, Yahudiler'de ve Çingenelerdedir" sözünü devreye sokar. Çingeneler, çıkarılan yasalarla "kirli yaratıklar" olarak tanımlanır, 6 yaşını doldurmuş olan her Çingene'nin parmak izi alınır. 12 yaşından itibaren kısırlaştırılırlar. Yahudilerle birlikte; "Maddelerin dayanıklılığına" ilişkin kimyasal araştırmalarda, tıbbi çalışmalarda "denek" olarak kullanılırlar. 1936'dan itibaren, "Irk Hijyeni ve Kriminal Biyoloji" adı altında takibata uğrarlar.1936'da, Sağlık Bakanlığı'na bağlı olarak "Irk Hijyeni ve Halk Araştırma Merkezi"nde, "Çingeneler ve Çingenelere karışmış olanlar"a ilişkin çalışmalar, ırkçı takibatın temellerini oluşturur.

1938'de Münih'te, Çingeneler için özel, "Merkezi Polis Şefliği" kurulur, resmiyette, "varlık olmayanlar, varlık sayılmayan varlıklar" olarak tanımlanırlar. 1938 Ağustos'unda Himmler, Çingene'ler için bir yasa düzenler, 1940 Mayıs'ından itibaren başka ülkelere nakledilirler.1939'un Eylül'ünde 30 bin Çingene Polonya'ya sürülür...

1939 Ekim'inde "yer değiştirememelerine ilişkin" bir yasa çıkarılır.

1942 yılının sonunda Balkan Çingeneleri ve diğer Çingeneler Auschwitz/Birkenau'da toplanır.1942 baharından itibaren, işgal altındaki ülkelerde yaşayan Çingeneler, Polonya ve Sovyetler Birliği'nde kurulan imha kamplarında Nazilerce öldürülür. 1942 Ocak ayında, Şelnom'da 5 bin, 2 Ağustos 1944'te Auschwitz/Birkenau'da 2897 Çingene gaz odalarında katledilir.

1942'nin Eylül'ünde Adalet Bakanlığı'nın araştırmasıyla, "asosyal elementler" olarak tanımlanırlar, SS'lerin başkanı "iş yoluyla yok edilmelerini" emreder.

1945'te, katledilen Çingenelerin sayısı 220–230 bin olarak reseni tahmin edilir! Gerçek rakam ise 500 bini aşkındır.

Toplama kamplarında "kurbanların" elbiselerin yakalarına işlenen numaralar, Çingenelerin tenlerine yazılır...

Hayat onlar için bir yolculuk, yolculuk hayatın kendisidir...

Ama günlerden bir gün; "Yabancı göçebeler (Çingeneler) Fransa'ya girmeye çalışırken (...) Fransız topraklarına göçebe arabasının girmesine engel oldular. Arabalar geri dönünce, bu kez öbür taraftan Belçika jandarması izin vermedi" örneğindeki gibi, tarihin ve siyasetin marangoz hatası ulusdevletler'in sınırında kalakalırlar...

Doğaçlama bir özgürlük imgesi, kendiliğinden bilincin felsefi temsilcisi, pratik zenaatçısı Çingeneler, iki sınır arasındaki Hiçkimsenin Toprağı'nda, yeni bir imge daha oluşturur: Ulusötesi müzikal bir halk...

Naziler; faşizmin Kara Almanya koludur... Çingeneler ise dünyayı düşayak dolaşan, düzayak müzik badanalı bir göçyüzü kurmaya çalışan halktır. Korkularını şarkılarla ifade eden, bilmediği duaları şarkılaştıran esmer güzeli, "saçları bir sözle örülür bir sözle çözülür", caddeye yolu düşmemiş, kinleri hiçbir zaman tüfek biçimini almamış yakışıklı bir halk...

Ece Ayhan; "Dirim kısa ölüm uzundur cehennette herhal abiler" dizelerini, Nazi kamplarındaki Çingeneler için döktürmüş olmasın...

Sezai Sarıoğlu

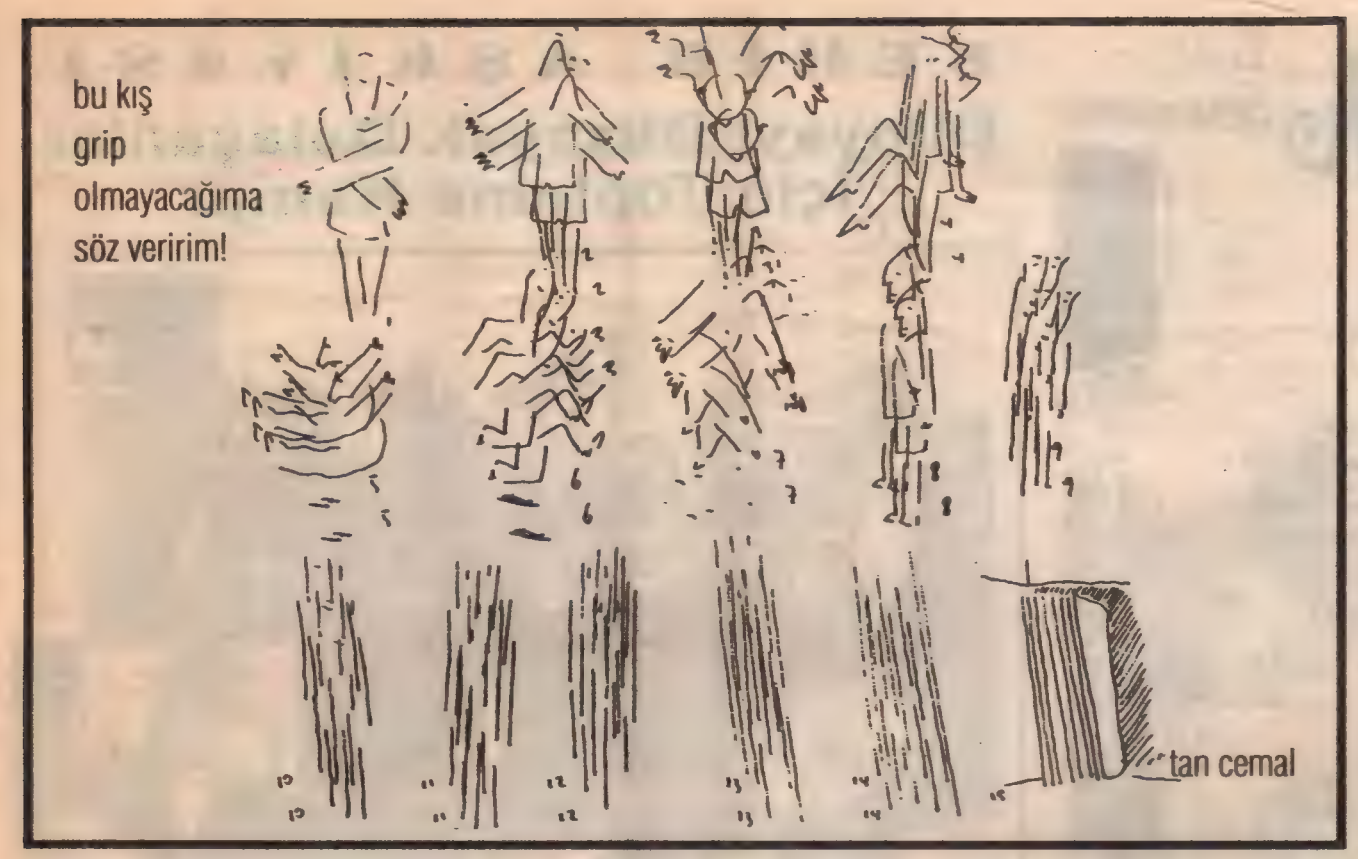

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ İMYASI

Vedat Özdemiroğlu

Fırıncının Kendisi
(taze macera)

Vedat Bey, yıllar önce, **gönül adamlığını uzun dönem yapmış bir dostunun** tavsiyesine uymuş ve bir taş fırından ekmek almıştı. O günden sonra da başka bir yerden, ekmek almadı. Fırının sahibi **Kalender Bey**, Vedat Bey'i o kadar seviyordu ki, bu müthiş adamın sürekli kendi fırınından alışveriş yapmasını asla reklam malzemesi olarak kullanmamıştı. Bu çağda şaşırılacak şey, onlar iyi iki dosttu.

Fakat Vedat Bey, Kalender Bey'in fırındaki yardımcısı Korkut Bey'in kendisinden (nedense) pek hoşlanmadığını hissediyordu. Fırında Kalender Bey olmadığı zaman, ekmeğini Korkut Bey'den alıyordu, bu anlarda, Korkut Bey, Vedat Bey'den alıyordu, bu anlarda, Korkut Bey, Vedat Bey'le konuşmaya yanaşmıyordu. Aralarında sadece bir kez şu konuşma geçmişti:

-Vedat Bey, birşey sorabilir miyim?

-Buyrun.

-Hep görkemli, hep birinci sırada olmak sizi rahatsız etmiyor mu?

-Ben bunları düşünmem. Hayatımı yaşarım. İyi ki varım diye sevinirim.

-Hımmm.

Bu konuşma, fırına, ne gariptir, **ekmek suratlı, gür saçlı, kanlı canlı bir müşterinin** girmesiyle yarıda kesilmişti.

Vedat Bey, bir gün Korkut Bey'deki muammayı çözmeye karar verdi. İş çıkışında, kat kat paltolar giyip hızlı hızlı yürüyen Korkut Bey'i izlemeye başladı. Vedat Bey, o çok iyi bildiği serüven kokusunu yakından alıyordu.

İkinciler Kahvesi
(az sonra)

Korkut Bey, bir kahveye girdi. Vedat Bey de gözlüğünü değiştirdi, pardesüsünün yakalarını kaldırıp peşinden aynı kahveye daldı. Korkut Bey'in kalabalık bir masaya oturduğunu ve masada hararetli konuşmaların yapıldığını gördü.

Garson, Vedat Bey'in yanına geldi:

-Buraya niçin geldiniz? Birisi mi teşvik etti ya da çağrı mı aldınız?

-Hayır. Sadece çay içmek için geldim.

-Öyleyse tamam.

Vedat Bey, çayını içerken kahveyi gözleriyle taradı. Duvarda İsmet İnönü'nün kocaman bir portresi vardı. Ayrıca **Brütüs, Halit Akçatepe, Joe Frazier Engels ve Zeki Alasya** fotoğraflarının da kahvenin çeşitli yerlerine serpiştirildiğini farketti. Televizyonda TRT-2 kanalı vardı ama sesi tamamen kısıktı. Kahvedekilerin teypten **Saieri** dinlediklerini tespit etti. Ve dikkat etti: **Kahvedeki eşyaların tümü gümüştü.** Artık anlıyordu: Burası **İkinciler Kahvesi**'ydi ve taş fırının ikinci adamı Korkut Bey, görkemde birinci olduğu için kendisinden nefret ediyordu.

Çayını bitirip kalkarken, arkasından gelen bir ses:

-Kıpırdama Vedat Bey. Sakın kıpırdama!

(Devamı haftaya)

YURDUM DİLİ KELİME ANTOLOJİSİ
(Traji-komik yurt sözlüğü)

Murat YÜCEŞAN

Çok değil, daha dört-beş sene önce Anadolu'nun bağrından kopup gelmiş olmanın verdiği bazı nimetlerden yararlanma aşkıyla ve **"Ulan, 'X' de kim, ben de en az onun kadar yazarım"** küstahlığını birleştirerek ilk çıktığı günden beri bilgisayar sayfa tasarımını yaptığım Öküz'ün editörü Met-Üst'ün kapısına dayandım... Tabii, daha önceden yağ olsun diye, bi paket çukulata ve bir paket tekel 2000'i mi de kendisine sunulmak üzere hazırlayarak...

"Hmmm" dedi Met Bey... "Hı hmmm" dedim... Böylelikle dergiye yazabileceğimi, kısa olması gerektiğini, komik olması gerektiğini ve bi dahaki sefere 2 paket sigarayla gelmem gerektiğini anlamıştım... Ve oturup aşağıdakileri yazdım...

Efenim, az sonra okuyacağınız kelimeler Sivas-Antalya ve Göller Bölgesi yörelerinden derlenmiş olup, gerçek bir sözlükte olduğu gibi harf sıralaması şeydilmemiştir.. Hadi okuyak ve kelime dağarcığımızı artırak...

BİLİK : (affınıza istinaden) Erkek üreme organı... Kuzeye doğru gidildikçe Büllük ismini aldığı da görülmüştür...

ÇEMÇİLİK : Kökeni İç Anadolu... Kendisi bir çeşit estetik hastalık olup, birçok insanda görülmektedir. Şöyle oluyor; alt çenenin üst çeneden farkedilir biçimde ilerde olması... Bir nevi yatay Tempra olayı.. Mevzuu budur...

ME : Antalya yöresinden... Me, aslında bulmacalarda da sıkça çıkan iki harfli kuzu sesi değildir sadece... Antalya yöresinde "Al" anlamına gelir. Misal: Çocuk ekmeği arkadaşına uzatıp **"Me"** der.

KÜSMÜK : Yurdumuzun çeşitli yörelerinde önümüze çıkabilir bu kelime; basit bir olay olup, **"yumruk"** anlamına gelmektedir... İçerlere doğru gidildikçe (ne demekse) Kümsük dendiği de görülür...

GÜVERMEK : İç Anadolu, Sivas, Tokat, vs dolaylarından... Beni ilk duyduğumda gülmekten kahreden bu kelime, genel anlamıyla **"bırakmak"**, ince anlamıyla **"osurmak"** manasındadır...

KESTENTELE : Kertenkele... Saçma, ama İç Anadolu'da durum böyleyken böyle.

FOSALAK : Yine Doğu ve İç Anadolu kökenli olan bu kelimemiz **"güçsüz, kuvvetsiz... içi boş... kof"** anlamlarındadır...

KÜMÜK : Hah... Belki bunu bileniniz vardır... Charles Bronson'u tanırız çoğumuz, di-mi?.. işte onun burnu gibi burunlara Kümük denir.

GÖĞERMEK : Sararıp solmak... Rengi uçmak...

MIH : Çivi.. Aynı zamanda rahmetli dedemin de lakabı olan bu kelimeyi **"Seni duvara mıhlarım uleeeyn"** şeklinde daha önceden duymuş olmanız olasıdır.. Ama benim yazmama engel değildir..

KEKÜÇ : Çekiç... Çekiçle çivi çakarsınız.. Ama Keküçle Mıh'dan başka bişey çakılmaz..

Efenim... Şimdilik bu kadar... İnşallah bi dahaki sefere başka ilginç kelimelerle buluşmak umuduyla **ÖKÜZ kalın**... Bye!..

Akşamsefası

Muhsin Kızılkaya

CİNS İSİMLER

Alo Kork, Nasıl Uçak Düşürdü?

"Kedi küçük ve uysaldır, ona zarar vermedikçe saldırmaz sana. Ama çok canını sıkarsan, saldırır, tırnaklarıyla verebileceği kadar zarar verir sana."

Melâ Mustafa Barzani

Deştan köyündedir mezarı... Doğduğu yer değil, yarı aç yarı tok yaşadığı, çocuklarını büyüttüğü yerdi Deştan köyü. Yıllar önce gelmişti bu köye, sınırlar yeni yeni çizilirken. Şimdi mezarı oradadır, ondan önce ölenlerin yattığı o ıssız mezarlıkta... Bütün sevdikleri terk etti onu, gönüllü bir terk değildi bu, ölümünden birkaç ay sonra boşalttılar Deştan köyünü. Köyleri boşaltılanlar yanlarına alıp götüremediler ölülerini, ölüleri orada kaldı anılarıyla birlikte.

Alo Kork da bunu isterdi zaten. Bu havadar yerde kalmak isterdi. Vasiyeti pek olmaz buralarda ölenlerin. Arkalarında bırakacakları pek bir şeyleri olmaz. Zaten çok önce bölüşürler tarlaları çocuklarının arasında, bir başka yerde ölecekleri akıllarına bile gelmez. Topraklarını kendi doğal mekanları kabul ederler, onun için ölümleri halinde bir başka yerde gömülmeyi vasiyet etmezler. Doğdukları yerde öleceklerini varsayarlar.

Deştan köyü, yukarıdan bakar Çukurca kazasına. Sınırın tam üzerindedir köy. Neresi Irak, neresi Türkiye belli değil. Sürüleri sınırı ihlal eder, insanları bilmeden bir başka ülkenin topraklarına ayak basar. Karşıyaka köylerindeki akrabalarına, damdan dama tuz uzatırlar, ekmek bölüşürler. Sınır, kireçle sıvanmış bir taştır... bölüşülmüş toprağın bağrında bir tel örgüdür. Tel örgüyü zaman zaman ihlal ederler.

Deştan köyü kuşbakışı bakar Zap vadisine. Kayalara, meşe ağaçlarına saçlarını dolayarak gümbür gümbür sınır ihlal ederek Musul ovasına akar Zap, Deştan köyünden bakınca kıvrılan bir ejderhaya benzer.

Alo Kork'un köyü Deştan bir yandan Zap'a, bir yandan da, sisin, dumanın içinde belli belirsiz dorukları seçilen Cilolara, Gare dağlara bakar.

Alo Kork, değişmezdi köyünü yedi cihana.

Sıvası dökülmüş, dışarıdan bakınca bir harabeyi andıran, sefil bir hastanede öldü; hiçbir şeye değişmediği o güzelim köyünün mezarlığında yatıyor şimdi.

Onu hayal meyal hatırlıyorum. Bergüz, yani şel û şepik, yani sizin anlayacağınız geleneksel kıyafetini giyerdi. Yaşadığı sürece çıkarmazdı üzerinden. Bu kıyafeti bir soyluluk gösterisi sayardı. Aşir olmanın göstergesi... Beyaz bir atın sırtında gelirdi köyümüze. Atını kapıda durdurur, aynı soylu tavırla iner, odanın baş köşesine kurulur, hikayeler, hikayeler anlatırdı. Başından neler geçmişti, neler...

Bir gözü kördü. Savaşta kaybetmiş gözünü; Irak'ta Barzani kuvvetlerinin yanında, Irak ordusuna karşı mülazim rütbesiyle savaşırken... Onun için lâkâbı "Alo Kork"tu. Yani Kör Ali... Lâkâbını o kadar çok seviyordu ki, "Ali Ağa" veya sadece "Ali" dendiğinde rahatsız olur, bağıra bağıra, avazı çıktığı kadar adının "Alo Kork" olduğunu söylerdi. Lâkâbını seviyordu, tek gözünün eksikliğini, yine kıyafeti gibi bir soyluluk, bir yiğitlik sembolü olarak görürdü. "Araboşk" dediği Irak askerlerinin gücü ancak tek gözüne yetmişti. Buna karşılık Irak ordusundan öldürdüğü askerlerin haddi hesabı yoktu ona göre.

1961 yılında, Mela* Mustafa Barzani, Irak Parlamentosu'nda kendisine verilen özerklikle yetinmeyip, üstüne oturduğu sandalyeyi kaldırıp Meclis Başkanı'nın kafasında parçaladıktan ve yeniden Barzan dağlarına çekilip silaha sarıldıktan sonra, Deştan köyünde bir yakınının kanını eline bulaştıran Alo Kork da, aldığı gibi mavzerini, kan belasından kurtulmak için, başka bir kanın göletler oluşturduğu Kuzey Irak dağlarına, Mela Mustafa Barzani'nin yanına atar kendini.

Artık korkusuz, gözüpek, orta yaşlarda dolaşan bir eşkiyadır Alo Kork. Gözü tutar Mela Mustafa'nın Alo'yu, mülazım rütbesini bahşeder, emrine adam verir, Alo'nun kendi deyimiyle "araboşk" kovaladığı Hevlêr ovasında, Metinan dağlarında, Alo'nun kaderini paylaşan, onun gibi devletle veya hasımlarıyla başı belaya girip buralara gelen daha yüzlerce mülazım vardır; onlar kanun kaçaklarıdır; onlar için artık yasak bir ülkedir Türkiye; hem bu topraklarda tutunmak, hem de soydaşlarının yanında onların düşmanlarına fazladan bir kurşun sıkmak için, dağ bayır, vadi yayla, koyak, kalyon dolaştıkları kıyasıya bir savaşın içinde bulmuşlardır kendilerini.

Alo Kork, Kuzey Irak'a, yaklaşık 60 yıldır süren savaşa neredeyse gönüllü gitmiştir. Çocukları, karısı, yakınları sınırın bu tarafında, Çukurca toprakları içinde kalan Deştan köyünde, zaman zaman canı sıkıldığında, karısını özlediğinde, çocuklarını görmek istediğinde, geceleri dağları aşarak gelir, özlem giderir, yine belinde rext, omuzunda mavzer, kuşağının arasında sedef kakmalı hançer, gider cephenin ön saflarında, savaşın kıyıcı sıcağında çeperlere yatar, kurşun sıkar, can alır, yararlılık gösterir, önderi Barzani'den ödül üstüne ödül alırdı.

Günün birinde Metinan dağlarında kuşatılan Alo'nun birliğinden sadece o kurtulur; bir gözünü öldürülen pêşmergelerinin yanında bırakarak... Tek gözüyle 13 yıl savaşır.

1974 yılına gelindiğinde, Irak dağlarında süren acımasız savaştan hergün haberler veren Cephe Radyosu, artık zaferin an meselesi olduğunu duyuruyordu. Gerçekten de Barzani kazanmak üzeriydi. Amerikan Başkanı'nın isteği üzerine Kemp Deyvid'te bir araya gelen Irak, Suriye ve İran yöneticileri, toplantıdan çıktıktan sonra Barzani hareketi dağılmış, Mela Mustafa iki karısı ve çocuklarıyla apar topar Amerika'nın yolunu tutmuş, binlerce Kürt'e yine muhacirlik yolu görünmüştü. Çukurca sınırından binlerce Kürt, kadınların boynundaki altınlara karşılık kaçakçılar tarafından Türkiye topraklarından İran'a geçirildi.

Hareket dağılınca Alo Kork da işsiz kaldı. Aradan yıllar geçmişti. Artık Türkiye'de Alo diye birinin varlığını devlet bile bilmiyordu. Biraz daha yaşlanmıştı Alo, savaş bitince köyünün yolunu tuttu. Ancak Alo Kork silahsız yaşayamazdı. Hiçbir zaman yanından ayırmadığı "bırno" dediği tüfeğini, ondörtlü tabancasını ve komutanlık yaptığı birliğinin emrine verilen uçaksavarı yüklendiği gibi köyüne, Deştan'a döndü 1975 yılında.

Alo Kork artık çiftinde çubuğunda, beraberinde getirdiği uçaksavarı korunaklı bir yere gizlemiş, mülayim, yorgun bir adamdır. Yine kadri biliniyor, yine önemseniyor, ama artık bir korku belası değildir. Sıradan bir adamdır...

Mela Mustafa Barzani adamlarıyla birlikte Amerika'ya yerleştikten, orada öldükten ve naaşı İran'a getirilip gömüldükten sonra, dağılmaya yüz tutan partisi KDP, tutunmaya çalıştı uzun süre. Kalan tek tük pêşmergeleri çok kuzeye, Türkiye sınırına yakın yerlere, Alo'nun köyü Deştan'ın burnunun dibine kadar çekildiler. Kalan son pêşmergeleri de yok etmek için Irak ordusu aralıksız operasyonlar düzenliyordu Türkiye sınırına, Alo'nun köyünün yakınlarına.

Yıl 1981, yine Irak uçakları pêşmerge avlamak için Deştan köyünün üstünden alçaktan uçuyorlar. Bir değil, iki değil... Alo her gün, her gece, köyünün üstünden alçaktan uçan Irak savaş uçaklarının kahredici gürültüsüyle uyanıyor, rahatsız oluyor. Ayrıca zaten o uçakları gönderenlere de kin besliyor. Bir gün dayanamıyor, oğluna "getir bakalım şu uçaksavarı" diyor. Uçaksavarı sakladıkları yerden çıkarıp dama kuruyorlar oğlu ile birlikte, Alo Kork arkasına geçiyor aletin.

Sınırda, oldukça alçaktan gelen bir uçak görünüyor, Alo Kork uçaksavarın namlusunu çeviriyor uçağa, nişan alıyor, keskin nişancı, "segvan" diyorlar böylelerine, basıyor tetiğe, uçak isabet alıyor, büyük bir gürültüyle, bütün azametiyle Çukurca tarlalarına düşüyor.

Düşen uçağın enkazına önce çocuklar koşuyor. Sonra yetkililer. Önce kaza sanıyorlar, sonra uçağın düşürüldüğü anlaşılıyor. Irak hükümeti düşürülen uçağı soruyor Türkiye'ye, hükümet inkâr ediyor.

Günler sonra düşen uçağın esrarı çözülüyor. Uçağı, Alo Kork düşürmüştür.

* Molla Mustafa diye yazıyorlar. Yanlış. Doğrusu 'mela'dır. 'Molla' Türkçe'de olumsuz bir anlam taşır, softalık çağrıştırır. Oysa 'mela', "molla"nın karşılığı değildir. 'Mela', dini bilgileri hatmetmiş, cemaate namaz kıldırma yetkisine haiz, ancak 'softa' anlamını içermeyen, daha çok önder olmayı ihtiva eden bir kelimedir Kürtçe'de. Türkçe'de Molla Mustafa diye kullananlar bu ayrımı bilmiyor.

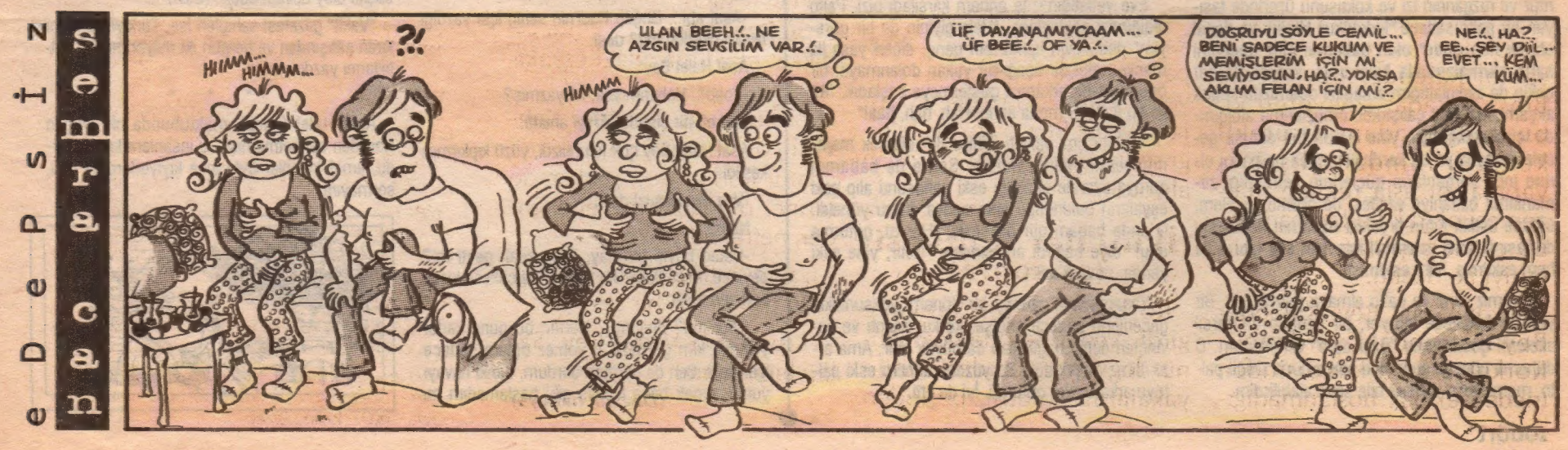

Akşamsefası

Altay Martı

PALTO

Biz de bir köşeye iliştik babamla. Çaylarımız geldi ve bence birazcık mutluyduk. Babam paltonun olduğu torbayı nedense hiç elinden bırakmıyordu.

Babama...

Peygamber Camii'nin hemen yanındaki metruk yazıhaneye vardığımda babam henüz gelmemişti. Gececi kâtip Salih bankonun ayakucuna attığı elektrik ocağında çay yapmakla meşguldü. Beni görünce hemen ayağa kalktı ve "Vaay, hayırdır, sen buralara gelesin!" diyerek boynuma sarıldı. Sonra da tüm ezik insanlara özgü telaşla, "Buz kesmiş her tarafın, gel, gel de biraz ısın" deyip, kolumdan tutarak ortada için için yanan kömür sobasının yanına çekti. "Son araba altıbuçukta kalkıyor. Ya hesap-kitap işine takılmıştır ya da dolmuş bulamamıştır. Biraz sonra burda olur herhalde baban" diyerek konuşmaya devam etti ve arkasından da merakla sordu: "Hayrola, ne işiniz var?" "Önemli bir şey değil" diye geçiştirdim. Ayrıntıyı kendimize sakladım. Sobanın iki yanında, ayakta, ellerimizi ısıtarak biraz daha sohbet ettik. İşler biraz kırıkmış. Hem zam geldiği için, hem de kış fena bastırdığı için pek yolcu olmuyormuş, otobüslerin çoğu benzin parasını bile zar zor çıkarıyormuş. Arka arkaya bir sürü dert anlattı Salih. Öylece dinledim. Tam çayımızı yudumlamaya başlamıştık ki, babam göründü kapıda. Merhaba, dedikten sonra, "Ulan kabir azabı gibi bir şey bu hava be!" diye söylene söylene girdi içeriye ve sobaya doğru yürüdü. Gerçekten de çok azılı bir hava vardı dışarda ve belli ki kış bir ceza olarak geliyordu bu yıl da.

Salih'le babam ertesi günkü yolcu durumunu gözden geçirip, para alışverişlerini yapmaya koyulmuşken ben ikinci çayımı doldurmuş, eski gazetelerden birine göz atıyordum. Yarım saat sonra "iş" konuşmasının bittiğine kanaat getiren babam aniden ayağa fırladı ve "Haydi," dedi, "haydi çıkalım evlat!"

Balıkçılarbaşı'na doğru yöneldik. Soğuk ve duman rengi bir hava her yeri zaptetmişti. Çok hızlı adımlarla yürüyorduk. "Şart değildi be evlat" dedi bir ara babam, "Ben bununla idare ediyordum işte." Sesi biraz mahçup gibiydi. "Çok eskimişti artık baba. Hem kendime de bir tane alacağım" diyebildim.

Palto almaya gidiyorduk. Babamın üzerindeki palto onüç-ondört yıllıktı. Diyarbakır'a ilk geldiği yıllarda almıştı. Koyu kurşuni rengi solmuş, ilikleri bollaşmış, iki-üç düğmesi kopmuş, astarı defalarca parçalanıp yamanmış ve bir hayli eprimiş bu paltonun artık bir tarafa atılma vakti gelmişti. Azgın kış aylarının yağmur, kar, toz, çamur ve rüzgârının izi ve kokusunu üzerinde taşıyan bu palto sadece "kırkdokuz kiloluk ve doğal olarak hep zinde" olan babamın cılız bedenini sarıp sarmalamakla kalmamış, kablolarla hat çekip de aydınlattığım arkadaki odamızda soğuk akşamlarda ders çalışırken omuzlarıma aldığımda içimi ısıttığı gibi, yine ayazın bol olduğu gecelerde bana ya da kardeşlerimden herhangi birine ince yorganların güçlerinin yetmediği zamanlarda battaniye vazifesi de görmüştü. Hem, üstüne üstlük tütün tiryakisi babamın kokusunu da taşırdı, ama eskimişti işte. Her şey gibi o da hem eskitmiş, hem eskimişti.

Paramız vardı ve palto almaya gidiyorduk. Bir yandan fakültede okuyor, bir yandan da varsıl ailelerin çocuklarına "özel ders" veriyordum. O döneme göre iyi gelir elde ediyordum. Değil palto, memleketin yarısını bile satın alabilirdim.

Balıkçılarbaşı'na ulaştığımızda bir-iki seyyar satıcı dışında kimse yoktu etrafta. Köşedeki kahvenin buharlı camlarından görebildiğim kadarıyla içerisi ağzına kadar doluydu. Dolmuş durağının yanından geçip çarşıya girdik. Çarşı her zamanki çarşıydı. Hemen girişte kasketli, şalvarlı beşaltı köylü it oturuşuyla yaşlı bir tütün satıcısını çevrelemiş, sarma cıgara içiyorlardı. Az ötede cızlavit, kes, Japon kösele ayakkabıların olduğu harabe dükkânlar başlıyordu. İçiçe geçmiş ıslak, karanlık sokaklar, birbirine sırtını vermiş dükkânlar, cevval satıcılar, dükkânlardan taşan envai çeşit eşyalar, her taraftan gelen nem, küf, tütün, esvap, ayakkabı, lastik karışımı bir koku! Kumaş topları, pazen, basma giysiler, ispirto rengi-yeşil-siyah takım elbiselerin üstüste yığıldığı, artanın da askılarla dükkânların tavanlarına asıldığı sokağa girdiğimizde paltocuları da gördük. Bir süre babamla uzun uzun izledik paltoları. Kumaşların kalitelerine, kalınlıklarına baktık; fiyatlarını sorduk. Sonra aklımızın yattığı bir dükkâna girdik. Üç-beş paltoyu teker teker denedik üstümüzde. Köşedeki üst tarafı kırık aynada yakışıp yakışmadığına baktık. Sonra pazarlık başladı. Babam bir etkisi olur düşüncesiyle, biraz daha fiyat kırdırmak için hep aynı şeyi söylüyordu: "İki tane alacağız ama, bak!"

Sonunda anlaştık. İki büyük torbayla dışarıya çıktığımızda akşam yavaşça vurmaya başlamıştı çarşının çok çiğnenmiş nemli sokaklarına. "Bir lahmacun yiyelim mi evlat?" diye sordu babam. "Yiyelim" dedim ve "Diyarbakır Lahmacun Merkezi" diye iddialı bir tabelası olan, fakat gerçekte beş kişinin zor sığabileceği sünepe dükkânı aramaya koyulduk. Hepsi birbirine benzeyen sokaklarda dönüp durduk. Önlerindeki televizyon, buzdolabı, çamaşır makinası, elektrik sobası, ütü ve diğer ev aletlerini "akşam pazarı" diye bağırarak satmaya çalışanların yanından geçtik. Bunlar profesyonel satıcı değillerdi. Taksitle aldıkları eşyaları, paraya çok kamandıklarından, neredeyse yarı fiyatına satıp toplu para elde ederlerdi. Taksitler günü gelir ödenirdi nasıl olsa, Allah kerim!

Sonunda bu satıcılardan birinin tarifiyle lahmacuncuyu bulduk ve karnımızı doyurduk. Tüm ağır yemeklerden sonra demli bir çay çok iyi gider. Bildiğim bir çayocağı vardı. Oraya gittik. Tahmin ettiğim gibi buranın müdavimi sekiz-on kör yine oradaydı. Başlarında namaz takkeleri, yanıbaşlarında bastonları, bir yandan birbirlerine "Hafız" diye hitap edip memleket meselelerini tartışırlarken, bir yandan da duvara mıhlanmış iki taraflı eni dar sedirde yanyana dizilmiş müşterilerin hemen ayakuçlarına paralel uzunca bir mangalın üzerindeki ufak cezvelerde pişen kahvelerini yudumluyorlardı.

Biz de bir köşeye iliştik babamla. Çaylarımız geldi ve bence birazcık mutluyduk. Babam paltonun olduğu torbayı nedense hiç elinden bırakmıyordu.

Eve doğru yollandığımızda hava iyiden iyiye ejderha kesilmiş, rüzgâr alay eder gibi esmeye başlamıştı. Yanımızdan akşamı yarmaya çalışan sarsak arabalar geçiyordu. İnsanlar telaşlı adımlarla bir yerlere koşturuyorlardı. Baktım, çoğunun paltosu yeni değildi.

Eve yetiştiğimizde annem karşıladı bizi. Palto aldığımızı söyleyince, "Hele giyinin de bir göreyim" dedi. Evin içinde biri genç, diğeri yaşlı iki manken gibi bir aşağı-bir yukarı dolanmaya, bir önümüzü-bir arkamızı göstermeye başladık. "Bu yıl bu paltolar moda anne! Hah, hah, haa!"

"Vallahi çok yakıştı ikinize de" diyerek memnuniyetini belirtti annem. Sonra da babamın somya üzerine bıraktığı eski paltosunu alıp eski eşyaların bulunduğu arka odaya doğru yöneldi. O anda babam gür bir sesle, "Hanım, götürme onu!" diye bağırdı arkasından: "Getir, yine eski yerine, duvara as!"

Yaşamlarının uzunca bir dönemi yoksunlukla geçenlerin sadece endişe, korku, sıkıntı ve sevinçleri değil, bağlılıkları da büyük olur. Ama artık biraz güçlüydük. Bu yüzden annem eski paltoyu arka odaya götürdü. İyi de etti.

Geçmiş Zaman Olur ki

EFLATUN NURİ

Eflatun Nuri o günlerde resimde görüldüğü gibi, aynen böyleydi, bugünki gibi!

YIL:1954 Şair Asaf Halet Çelebi, Doğan Nadi ile bir lokantaya girerler. Doğan Nadi:

-Hava soğuk Asaf önden bir çorbaya ne dersin?

Asaf Halet Çelebi:

-Ben de aynen evet derim.

Garsonu çağırırlar, Doğan Nadi sorar:

-Ne çorbası var?

-İşkembe!

-Aman ne iyi çabuk getir, sarımsağı olmasın.

Çorbalar gelir, fakat çorba çok sıcaktır; üflemeden ağıza alınır gibi değildir. Doğan Nadi biraz bekler, çorba bir türlü soğumuyor, nihayet dayanamaz:

-Yahu Asaf baksana bu çorba bir türlü soğumuyor. Şiirlerinden bir tane olsun okusana! Vakit geçsin!

* * *

Nedret Selçuker Üsküdar vapur iskelesinde, vapur beklerken, o gün çıkan bir dergiden yukardaki fıkrayı bana da okudu ve:

-Yahu Eflatun olur mu bu kadar da acımasızlık dedi.

Asaf Halet Çelebi gibi, büyük ve önemli bir şaire, Doğan Nadi gibi değerli bir insanın adeta dalga geçmesi Nedret'i çileden çıkardı. O gün vapurda gözlerimiz Asaf Halet Çelebi'yi aramıştı.

Bir kaç gün sonra, Nedret'le Üsküdar vapur iskelesinde karşılaştık. O gün vapurda Asaf Halet Çelebi'yle karşılaşmaz mıyız?

Üstad bizi görünce yüzü güldü, Nedret'i sağına, beni soluna aldı. Hoşbeşden sonra Nedret Selçuker:

-Asaf abi... Doğan Nadi'nin senin için yazdığı fıkrayı okudun mu? dedi.

Asaf Halet Bey:

-Yooo!.. Haberim yok, ne yazmış?

Nedret, bir çırpıda fıkrayı anlattı.

Asaf Halet Bey çok fena kızdı, yüzü kıpkırmızı kesildi:

-Vay namussuz! dedi.

Nedret:

-Üstad böyle bir olay, başınızdan geçti mi? deyince. Asaf Halet Bey Nedret Selçuker'e kızdı; sert sert baktı:

-Olur mu? Olur mu? Herifin bu güne kadar yediğini kim görmüş, o yemez oğlum sadece içer dedi. Ben de durdum durdum, sanki havayı yumuşatmak bana kalmış gibi başlamadım mı lambır lumbur, konuşmaya "Buyrun buradan yakın! Öhhö!.. Öhhö!..

-Sizin şiirleriniz, bir ışık gibi kalplerimizi aydınlatan ve bize ilham veren, duygu yüklü, insanı alıp güzelliklere götüren şiirler onlar. Gelmiş geçmiş şairler yanınızda vızıltı kalır, sadece ben böyle düşünmüyorum, kiminle şiir hakkında konuşsam, "O bir dahi dünyada ondan başka şair tanımıyoruz diyorlar!..

Asaf Halet Çelebi'nin gözleri yaşardı... Geçen vapurun kahvecisini çağırdı:

-Orta şekerli bir kahve, yanında su olsun. İki de "Olimpos" gazoz dedi.

-Nedret Selçuker'le beraber Bab-ı Ali yokuşunu tırmanırken Nedret benim Asaf Bey hakkındaki konuşmanın çok luzumsuz çok abartmalar olduğunu Asaf Bey'in bunu çakmadığını ama Asaf Bey'in de çok önemli bir şair olduğunu vurgulamadan geçemedi.!..

* * *

Aradan bir kaç yıl geçti, Asaf Halet Çelebi'yi kaybettik. O gün Nedret'le beraber Beylerbeyi'nin üzerindeki Küplüce Mezarlığı'ndaydık. Nedret Selçuker hem ağlıyordu, hem de onun şiirlerini ezbere okuyordu. Ben de kendimi zor tutuyordum.

Küplüce Mezarlığı'ndan Beylerbeyi'ne doğru yokuş aşağı inerken, Nedret:

-Hatırlıyor musun Eflatun? Bir gün vapurda Asaf Abi'yle karşılaşmıştık, Doğan Nadi'nin fıkrası yüzünden, adamcağız ne kadar üzülmüştü de, sen onu nasıl göklere çıkardın, adamı o kadar mutlu görmemiştim, yahu dikkat ettin mi gözleri yaşarmıştı. Hatırlıyorsun değil mi? Bir gün bana Asaf Abi senin için ne dedi biliyor musun? "O çocuk benim şiirlerimle bir yere gelmiş, hissettim bunu Nedret" demişti.

O an çok sarsıldığımı nasıl saklayayım! Ayrıca da doğruyu da saklamak elimde değil. O güne kadar Asaf Halit Çelebi'den tek bir şiir bile okumadığımı sevgili kardeşim Nedret Selçuker'e nasıl söyleyebilirdim!

Yıllar sonra eski dergileri karıştırırken "Asaf Halet Çelebi'den gelen Taahütlü bir mektup" başlığı dikkatimi çekti.

Altında:

"Bu mektubu aynen karilerimizin dikkatine sunuyoruz." diye devam eden Asaf Halet Çelebi'nin ilginç mektubunu olduğu gibi aldım.

"Benim şiirlerimle alay etmektesiniz. Halbuki, onlar pırıl pırıl pırıldayan bir dehanın size kadar uzanan ışıklarıdır. Bu şiirlerin dünyada tek şair tarafından yazıldığını ve yetmiş iki buçuk dile çevrildiğini yazınız."

İmza: Şair Asaf Halet Çelebi (Taahütlü mektup)

"Yukardaki mektubun hemen altında sanki konu devam ediyormuş izlenimini veren, bir başka olay devam eder". (E.N.)

"Vakit" gazetesi sahipleri ise, Türkiye'de rekor kıran satışından ve hergün iki milyon nusha sattıklarını yazdırıyorlar.

* * *

Asaf Halet Çelebi, mektubunda hiç Doğan Nadi'den bahsetmemişti. O insanlara kıyamıyordu, ama! İnsanlar öyle ince kıyıyorlardı ki onu, sormayın!

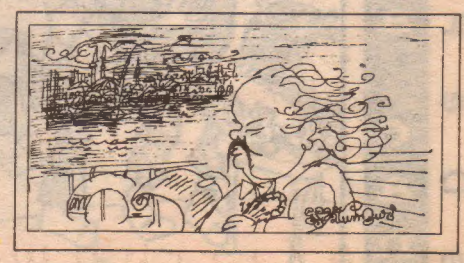

Akşamsefası

sigara keyfi..

keyif veren maddeler kapsamına giriyor sigara.. ve 86'ya 10911 sayılı bakanlar kurulu kararı'na göre de resmen "sağlığa zararlı"

benim bu yazıda konu edineceğim durum, sigara ve sağlık'ın bir başka tarafı.. belki siz de gördünüz, televizyon haberleri'nde ve reality show'larda acaip görüntüler husule geliyor.. bir araba, bir elektrik direğine toslamış mesela.. içeride ölüler ve yaralılar var.. dışarıda da onları kurtarmaya çalışan, ordan geçen güzel insan vatandaşlar.. kazmayla, kürekle, kalasla, kalın demir çubuklarla, metal parçalarıyla arabanın kapılarını kırarak, parçalayarak açmaya çalışıyorlar.. buraya kadar güzel, ve fakat aynı anda bir yandan da fosur fosur sigara içiyorlar.. araba benzin sızdırıyor belki.. sigara, bu insani ve iyi niyetli çalışmaya engel oluyor belki.. bunlar önemli değil.. hem insanlık görevi yapılıyor, hem de fosur fosur sigara içiliyor

mesela bir hastane'nin acil servis önü.. yine sedyede bir ağır yaralı ve o sedyeyi süren kişiler var.. hem o sedyeyi süren kişiler, hem o yaralıyı getiren kişiler, hem de o ağır yaralı fosur fosur sigara içiyorlar

mesela genç adamın biri boğaz köprüsüne çıkmış, parmaklıklara tutunmuş, sevdiği ve fakat karşılık bulamadığı birinin veya ille de savaş ay'ın o anda oraya gelmesini, gelmezse kendisini aşağı atmak suretiyle intihar edeceğini söylüyor.. çevresi görevli memur arkadaşlar ve oradan binek araçlarıyla geçen iyi niyetli güzel insan vatandaşlarla dolu.. tamam, buraya kadar güzel.. ve fakat hem intihar'a meyilli genç arkadaş, hem görevli memur arkadaşlar, hem de oradan binek araçlarıyla geçen iyi niyetli güzel insan vatandaşlar fosur fosur sigara içiyorlar

alışılmış bu görüntüler.. kimseyi şaşırtmıyor.. yalnız, sigara keyf veren bir maddeyse böylesi ölüm kalım anlarında neden içiliyor.. buralar idam sehpası mı

biz, çok karikatürünü çizdik, çiziyoruz ve fakat biz'de orgazm sonrası sigara içme geleneğinin olduğu doğru mu acaba.. zaten karanlıkta ve genellikle soyunmadan sevişen insanlar, neden sevişme sonrası sigara tellendirip, sipor yazarları gibi sevişme, hayat, aşk ve botanik üzerine geyik teatisinde bulunsunlar ki.. hem böyle olsa nüfus hiç patlar mı.. bebek ölümleri bu kadar çok olur mu.. hem bizde orgazm sonrası sigara içme geleneği olsa, bu yalnız sigara içmekle kalır mı.. sigaranın yanında ille de çay, ille de kahve ve ille de oralet can çekmez mi.. hem de gecenin tam üçünde, şehvetin en gücünde, hem de istikbal yaylı yatakları üstünde.. hala onun peşinde.. nasıl olacak bu işler

biz'de sigara, keyiften ziyade şartlı bir refleks gibi.. sigara ikram edilen bir nesne.. kağıttan ve tütünden bir iletişim bastonu.. keyiften daha çok daralmış, taa buraya gelmiş zamanlarda tüketiliyor.. hem de en olmayacak yerlerde

mesela cenaze defnederken, hem merhum el birliğiyle kabre konuluyor, hem de herkesin ağzında fosur fosur sigara tüttürülüyor.. bu anlar ağızda sigara olduğunun bile farkında olunmayan şartlı refleks anlar sanki

biz mi sigarayı içiyoruz, sigara mı bizi içiyor, belli değil.. bir de şöyle unutamadığım bir görüntü var hafizemde pardon hafızamda.. bir ramazan ayıydı ve erzincan'da deprem olmuştu.. buna rağmen tüm depremzedeler oruçlu.. anap genel başkanı mesut yılmaz, depremzedeleri ziyarete gitmiş, onlara geçmiş olsun diyor ve fakat aynı anda da fosur fosur sigara içiyor.. halk algılamasında bu durum göz içine bakarak ana-avrat dümdüz gitmekle eşdeğer.. nitekim erzincan depremi sonrasındaki ilk seçimlerde anap müthiş bir oy kaybına uğradıydı.. parti ileri gelenleri "lan niye böyle oldu lan" diye araştırıp durdular, mantıklı bir cevap bulamadılardı

biz'de sigara içmek, keyiften çok bir acayip şartlı refleks.. sigara mı bizi içiyor, biz mi sigarayı, belli değil

on üç artı bir

neyi nereye yaşayacağımızı unuta damıta
her şey birçok şey oldu kaossenfoni
lojman'a benziyor gide kala su ömür
kankardeşi olmuşuz lösemili zamanla
dün gibi uyandığımız bugün nekahet dönemi
hiçistan'da düşünce suçu yok artık
hiçistan'da düşünen kimse yok artık çünkü
fraksiyon olarak gelişiyor her sevgi
aynı lafları etmekten ağzımız kokuyor
şiir söz açıklamıyor dünyayı gargara yapıyor
sarışın mizah dergileri gibi eskiyoruz
kavuştukça çoğalan bir ayrılık var
yalnızlık pisikolojikmiş öpünce geçermiş

on üç artı bir

test KÜLTÜR SANAT

1) yergi şiirleri'ni **"sözüm meclisten dışarı"** isimli kitabında toplayan merhum şairimiz kimdir?

a) mehmet nusret demiral **b)** antalyalı sharon emel **c)** ümit yaşar oğuzcan **d)** bayburtlu zihni

2-) ayaşlı ve kiracıları isimli eser aşağıdaki hangi üç kelime isimli merhum yazarımıza aittir?

a) tosun okuyana kosun **b)** memduh şevket esendal **c)** bekir sami daçe **d)** kaya topu tut

3-) bosnalılar adlı eseri aşağıdaki isimlerden hangisi kaleme almıştır?

a) velibor çoliç **b)** elvir boliç **c)** elvir baljiç **d)** sandöviç suiç

4-) aşağıdaki kitaplardan hangisi yazar **selim ileri**'ye ait değildir?

a) cumartesi yalnızlığı **b)** dostlukların son günü **c)** her gece bodrum **d)** yalarım seniii ceeboooo

5-) aşağıdaki filmlerden hangisi **necati cumali**'nın bir eserinden sinemaya uyarlanmamıştır?

a) tütün zamanı **b)** adı vasfiye **c)** susuz yaz **d)** besle kargayı, oysun gözünü tombul tombul olunca

6-) doğu'da **ateş böceği**'nin yöresel adı nedir?.

a) yıldız bokları **b)** bilmiyem aha böle bööle bişey **c)** ebenina mı **d)** ale hop tereyağlı ballı ekmek

7-) şubat ayı kaç yılda bir **29** çeker?.

a) ayda yılda bir **b)** 4 yılda bir **c)** bilmiyom, geçiniz **d)** dur, anneme sorayım

8-) yeni yapılan inşaatların duvarında genellikle ne yazar?

a) bo apartuman bizüm **b)** çevreye verdiğimiz rahatsızlıktan dolayı özür dileriz **c)** ne bakıyorsunuz lan, ayı mı oynuyor **d)** daha bunlardan bizde üüüff öyle çok var ki

Geçen haftanın cevapları: 1-c, 2-a, 3-c, 4-d, 5-d, 6-a, 7-b, 8-b **Not:** *Bu haftaki sorularımıza doğru şık cevapları verenleri herkesin içinde parmakla göstereceğiz ve hep bir ağızdan "bak bu o!" diyeceğiz.*

SAYI: 26
31 EKİM 1996
PERŞEMBE

SAHİBİ:
ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. adına Mehmet ÇAĞÇAĞ

Yayın Yönetmeni:
Metin ÜSTÜNDAĞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Kutlu ESENDEMİR

Öküz'e saman ve su verenler:
Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Ali EROĞLU
Ayça ŞEN, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Cüneyt ÖZDEMİR, DevrimSEVİMAY, Derya SAYIN, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ercan SÜT Engin TURGUT, Eşber YAĞMURDERELİ, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Hacer YILDIRIM, Halil TURHANLI, Halit ÇAPIN, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Memed Erdener, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Ömer LAÇİNER, Semra CAN, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Soner GÜNDAY, Tan CEMAL, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN

Sayfa Sekreteri
Aydın ŞAHİN, Fikret ÖZDEMİR

Bilgisayar Tasarım:
Murat YÜCEŞAN
Cebrail OKÇU
Vesile ÖZDEM
Yasemin KALE

Montaj:
Kadri Çavuşoğlu

Satış:
Cüneyt AYDIN

İşletme:
Orhan AÇAR

Halkla İlişkiler:
Suzan ÇARK

Muhasebe:
Yaşar AKŞAHİN

Bina Görevlisi:
Yasin ADIYEKE

Tel: 251 42 44 - 251 57 54,
Fax: 251 52 67,
Baskı: Basmat
Dağıtım: Bir-Yay,
Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

ABONELİK KOŞULLARI

AMERİKA - (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli - 100 $ -
6 aylık Abone bedeli 50 $
UZAKDOĞU - (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli - 125 $
6 Aylık Abone bedeli 65 $
AVRUPA (POSTA)
1 yıllık Abone bedeli 100 DM
6 aylık Abone bedeli - 50 DM
AVRUPA (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli 110 DM
6 aylık Abone bedeli 55 DM
YURT İÇİ (POSTA)
1 yıllık Abone bedeli
3.500.000 TL
6 aylık Abone bedeli
1.750.000 TL

BANKA HESAP NUMARALARI:
Mark hesabı: 3002462 - 0
Dolar hesabı: 3002461 - 2
TL hesabı: 1100384 -7
(Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine aittir)

metin üstündağ halt cemahiriyesi

Akşamsefası

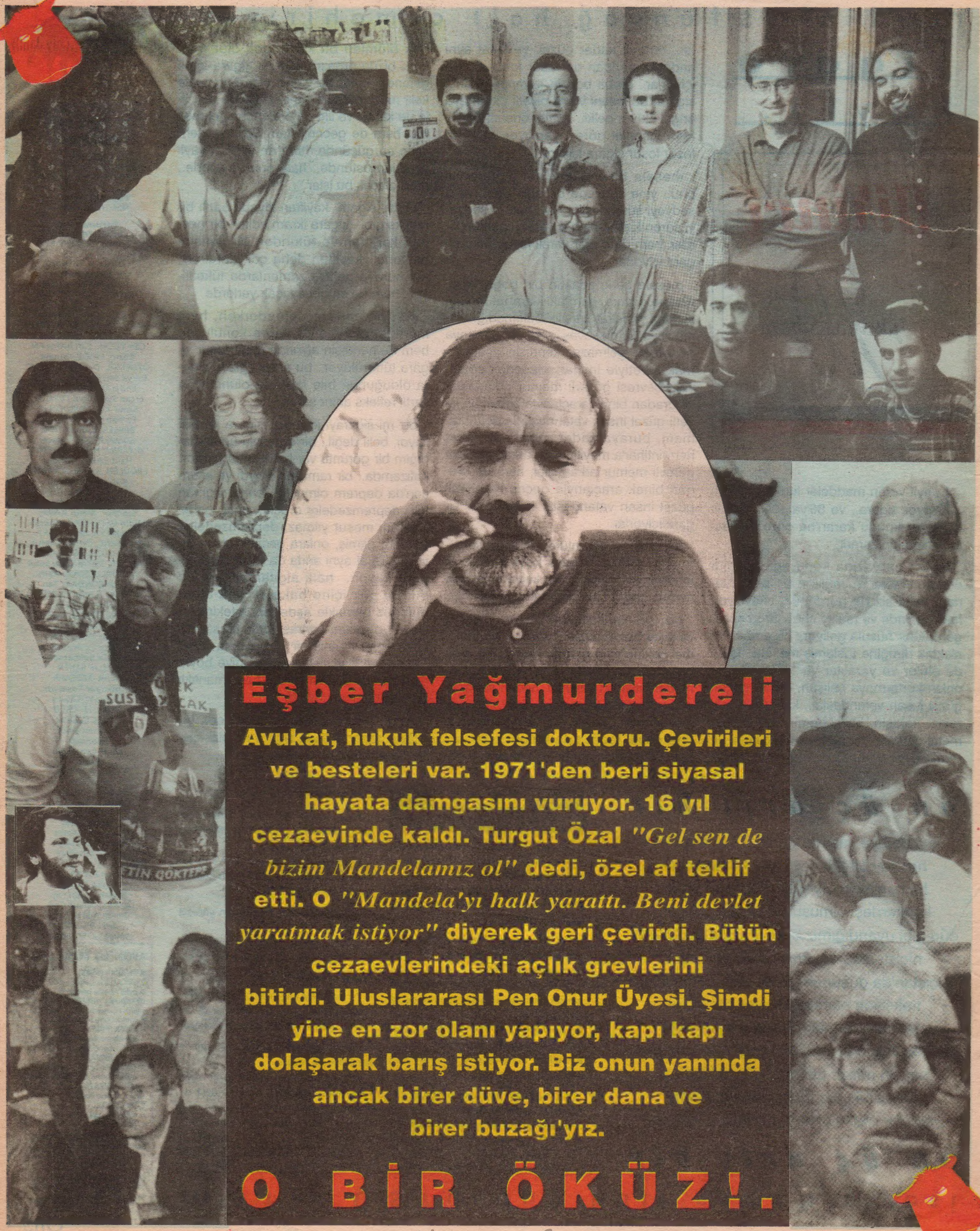

Eşber Yağmurdereli

Avukat, hukuk felsefesi doktoru. Çevirileri ve besteleri var. 1971'den beri siyasal hayata damgasını vuruyor. 16 yıl cezaevinde kaldı. Turgut Özal *"Gel sen de bizim Mandelamız ol"* dedi, özel af teklif etti. O *"Mandela'yı halk yarattı. Beni devlet yaratmak istiyor"* diyerek geri çevirdi. Bütün cezaevlerindeki açlık grevlerini bitirdi. Uluslararası Pen Onur Üyesi. Şimdi yine en zor olanı yapıyor, kapı kapı dolaşarak barış istiyor. Biz onun yanında ancak birer düve, birer dana ve birer buzağı'yız.

O BİR ÖKÜZ!.